SPRAWOZDANIE

DYREKCYI C. K. IV. GIMNAZYUM

WE LWOWIE

ZA ROK SZKOLNY

1905.

TREŚĆ:

a) Emil Petzold: O »Czatach« Mickiewicza.
b) Część urzędowa.

WE LWOWIE
NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO
1905.

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI C. K. IV. GIMNAZYUM

WE LWOWIE

ZA ROK SZKOLNY

1905.

TREŚĆ:

WE LWOWIE

NAKŁADEM FUNDUSZU NAUKOWEGO

1905.

Z DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO IMIENIA OSSOLIŃSKICH POD ZARZĄDEM KAROLA JASIŃSKIEGO

O „CZATACH“ MICKIEWICZA.

NAPISAŁ

EMIL PETZOLD.

Anekdota, traktowana przez urodzonego epika, który — świadomie czy raczej nieświadomie — przestrzega granic gatunku z idealną niemal ścisłością. Opowiada, co widzi i co słyszy, nic ponadto. O tem, co się w tych czterech duszach dzieje, o burzach, które w nich uczucia i namiętności wyprawiają, wnioskujemy jedynie z ich ruchów i słów, wypowiada zaś swe uczucia tylko kochanek. Tylko w dwóch miejscach autor przekracza — czy może tylko przekraczać się zdaje — granicę, dzielącą objawy, zmysłami dostrzegalne, od świata motywów psychiczrych: w wierszu 2. i 39. Ale wystarczyłoby dla próby uzupełnić sobie w myśli: „*z widoczną* wściekłością i trwogą“ i „*widocznie* wzruszona, zemdlona“, aby sobie unaocznić, że i tu autor raczej w y r a z uczuć ma przed oczami, niż zamiar przedstawienia uczuć samych.

Ale za to, co malarz-poeta widzi, jak dokładnie, jak chłodno widzi! Żaden szczegół nie uchodzi jego uwagi, żadnego nie zostawia we mgle ossyanicznej; nie dając się porwać uczuciom grozy, współczucia, oburzenia, jakie mógłby w nim wywołać dramat, rozgrywający się przed jego oczyma, studyuje formalnie ruchy — nawet niby obojętne — i zachowanie się starego Wojewody i zakochanej pary, ściga wzrokiem szczegóły przy obsługiwaniu skomplikowanem staroświeckiej broni.

Jeżeli nadto jeszcze skontrolujemy środki, jakimi umie wywołać w nas obrazy scen, tak wyraźne i dokładne, o tak pewnych konturach, że wrazić się na zawsze muszą w pamięć, to przekonamy się, że i autor »Laokoona« nie miałby im nic do zarzucenia. Bo w całym utworze ani jedno zdanie nie opisuje, wszystkie opowiadają. Wszystka oboksobność obrazu uruchomioną została i bez reszty zamienioną na posobność historyi. W utworze każdy czasownik oznacza czynność, nie użyto ani razu łącznika »być«, któryby sprzęgał jakiś podmiot malowany z malującem go orzeczeniem; przymiotników skąpo, a żaden nie ozdabia, wszystkie charakteryzują. Naturalnie, że mówię tu o słowach poety, nie osób przedstawionych, które przecie mają prawo do własnego sposobu wyrażania się, a kochanka namiętność robi poetą. Jedyna przydawka: (z prochem) „*leszczyńskim*" wydaje mi się zbyteczną, bo — pomijając niepoprawność formy (zamiast »leszczynowym« [1]), — sytuacya, w której znajduje się Wojewoda, nie powinnaby pozwolić na to niepotrzebne określanie: »masz tu proch« wystarczyłoby zupełnie. Co innego w chwili zbrojenia się, w której Wojewoda wydaje rozkazy wyraźne i dokładne, aby myłki nie było; owszem, tu poeta charakteryzuje po mistrzowsku postać pana, umiejącego i w najgorętszej chwili pomyśleć o każdym szczególe i stworzonego do komendy. — Uwadze, że poeta ani jednego zdania nie poświęca opisowi, nie zadaje kłamu ani wiersz 14., bo »kędy szpaler altanę obrasta«, oznacza kierunek, w którym zdążają Wojewoda z Kozakiem, i mogłoby być równie dobrze: »ku altanie szpalerem obrosłej«; ani wiersz następujący, bo ten znów tylko opowiada, jaki — z razu niewyraźny — mają przed sobą widok, poeta mógł powiedzieć »widzą coś białego«; rys owszem nadzwyczaj epicki, a zarazem przykład nadzwyczajnej ekonomii.

Ta zwięzłość, doprowadzająca zasadą »najmniejszego wymiaru sił« do doskonałości, ma już coś dramatycznego. Nie ujmując nic z tego, co się dotychczas stwierdziło o epickim charakterze przedstawienia, zwróćmy uwagę na obcesowość, z jaką poeta wprowadza nas w sytuacyę w pierwszej zwrotce, na szybkość, z jaką podąża za wypadkami (tak, że obywa się prawie wyłącznie zdaniami głównemi i to po wielkiej części krótkiemi, aż do jednosło-

---

[1]) Por. w wydaniu Tow. lit. im. A. Mickiewicza t. II. Uwagę wydawcy, str. 505, tłómaczącą użycie tej formy potrzebą rytmu.

wności, i asydentycznemi), na ten wogóle pospiech, nie pozwalający bawić się wypracowaniem szczegółów i spowiadaniem się z doznanych wrażeń, na tę nieobecność autora, zajmującego (tak odmiennie od dawnych swych ballad) czytelnika, czy widza, jedynie postaciami swego opowiadania, a będziemy mieli niejakie prawo nazwać jego sposób przedstawienia rzeczywiście dramatycznem w przenośnem znaczeniu tego wyrazu. Nie tylko język i styl — ale i układ. Proszę wyobrazić sobie mówionemi tylko słowa Wojewody, kochanka i Kozaka, a resztę tekstu uważać za uwagi sceniczne: czy to nie dramacik zwięzły, energicznie zbudowany? A rzecz sama: cztery postacie ostro sprofilowane, każda inna, każda żyje najintenzywniejszem życiem; konflikt na życie i śmierć, a prosty — jakby na scenę przystało, która subtelności i komplikacyi nie lubi; akcya, z żelazną koniecznością wynikająca z charakterów i sytuacyi, zdążająca pędem do nieuniknionej katastrofy, a całe zajście zawarte w nadzwyczaj symetrycznej kompozycyi, obejmującej cztery sceny, które bezpośrednio łączą się z sobą, a odbywają się na dwu widowniach: na zamku: Wojewoda (2 zwrotki), Wojewoda i Kozak (2 zwrotki); w ogrodzie: para kochanków (6 zwrotek) i znów Wojewoda z Kozakiem (4 zwrotki).

A jednak temat do dramatycznego traktowania w ścisłem znaczeniu przecieżby się nie nadawał.

Odbiera mu tę możność to, co stanowi najcharakterystyczniejszą jego zaletę, jego istotę: poęta. Dramat niespodzianek nie znosi. Musimy od początku widzieć siły walczące z sobą, musimy z zapartym oddechem iść za fazami ich walki, przewidywać katastrofę, spodziewać się jej lub obawiać, jak przy zapasach lub wyścigach; każde wkroczenie czynnika, nie objętego naszemi przewidywaniami, wywołałoby nieukontentowanie, niesmak, gniew lub — w danym razie — śmiech. Dramat poważny nie śmie uwagi naszej przykuć dwie lub trzy godziny jedynie w tym celu, aby sobie wreszcie z naszego napięcia dowcip zrobić. Tragiczna ironia różni się od nowelistycznej, choć obie nas pouczają, że wszystkie nasze wysiłki są dziecińetwem wobec losu, a my igraszką w ręku nieskończonych potęg. »Czaty« mogłyby się znaleźć w Dekameronie. Katastrofa tego utworu, mimo, że jest przygotowana bardzo starannie, zaskakuje nas znienacka, uderza, a jednak zadowoleniem napełnia, od przykrego napięcia uwalnia. Można nawet powiedzieć, że cieszy i bawi.

Zdaje się, że musiała bawić także i autora; to, co dla osób występujących — przedewszystkiem dla Wojewody — jest tragedyą, dla unoszącego się nad wypadkami, nie tonącego w nich poety jest widocznie komedyą, wytwornie dyskretną, a zarazem śmiałą. Komizm już na początku z lekka, a jednak dostrzegalnie przemawia z postaci zdyszanego Wojewody, ze sposobu, w jaki nabiera Bogu ducha winnego kozaka za to, że służba wejścia przed złodziejami nie pilnuje, z dokładności jego przygotowań, jakby na polowanie się wybierał. Komiczną dla osób trzecich jest jego sytuacya, w której słucha namiętnych uwag o roli, jako kochającego małżonka. Nie bez komizmu jest też fatalność, z jaką trafił właśnie na czułego hajduka, którego łza właśnie na panewkę ściec musiała.

Ale mniejsza o to. Cały utwór nie robi wrażenia grozy, choć chodzi o największe napięcie namiętności, nienawiści i chciwości zemsty, o życie złamane, o krwawą zbrodnię. Owszem, ton i forma wiersza, cała muzykalna strona poematu ma w sobie — obok dramatycznej werwy — coś ogromnie wesołego, pogodnego. Budowa wiersza przecie ta sama, co w chwackiej balladzie o trzech Budrysach (z którą też dzieli spoętowanie, tylko, że poetę tutaj przewidujemy z uśmiechem już w trzeciej od końca zwrotce, gdy tymczasem w »Czatach« autor zachował ją na ostatni wiersz, na ostatnie słowo ballady).

Schemat zwrotki przedstawia się w sposób następujący:

⏑⏑– | ⏑⏑– | ⏑ *a*
⏑⏑– | ⏑⏑– | ⏑ *a*
⏑⏑– | ⏑⏑– | ⏑⏑– | ⏑ *b*
⏑⏑– | ⏑⏑– | ⏑ *c*
⏑⏑– | ⏑⏑– | ⏑ *c*
⏑⏑– | ⏑⏑– | ⏑⏑– | ⏑ *b*

Nie potrzebuję chyba zauważyć, że znaki ⏑ i — oznaczają tu nieakcentowane lub słabiej akcentowane zgłoski i akcentowane, względnie mocniej akcentowane *(Senkungen i Hebungen)*, tak samo, że, jeżeli w dalszym ciągu mówić się będzie o anapestach, to o polskich, dynamicznych. Mleczko w książce »Serce a heksameter« (str. 222) ustawił dla dwóch rodzajów wiersza, w tej balladzie użytych, schematy:

⏑⏑⏑́⏑ | ⏑⏑́⏑
i ⏑́ ⏑ ⏑̋ ⏑ | ⏑⏑́⏑ | ⏑⏑́⏑

i mówi o »amfibrachach przemieniających się z dytrocheami lub peonami III«. Obawiam się trochę, że spór w tym względzie toczyłby się raczej o słowa niż o rzecz, skoro o »stopach« w starożytnym sensie nie może być mowy w polskim, wogóle w akcentującym wierszu, skoro nawet między akcentowaną a nieakcentowaną nie tak ścisłe zachodzą różnice w polskim języku, jak n. p. w niemieckim. W każdym razie interpretacyą wierszów naszego poematu jako anapestycznych hiperkatalektycznych uważam za bardziej prostą, bardziej odpowiadającą zasadzie, że »stopa« nie powinna nakrywać się ze słowem, i bardziej uzasadnioną wobec wierszów takich, jak:

I zawołał kozaka Nauma;
To siedziała w bieliźnie niewiasta;
Klęczącego u kolan mężczyzny;
I dobyli z za pasa naboje;
I stoczyła się łza do panewki,

w których pierwszej zgłoski nie opatrzyłbym akcentem wierszowym. Że przy tej interpretacyi niejeden akcent wyrazowy nie będzie stał w arsie wierszowej, to chyba nie przeszkadza. Mleczko sam (str. 227 n.) tłómaczy jako anapestyczne wiersze, jak:

Gdy noc pierzch| nie z tej zie(mi);
Wrócisz do | nas przeczy(ste) | mgłą złoci|stą obla(ne).

Zresztą nie bardzo o to chodzi. Dość, że Mickiewicz wybrał do swojej ballady rodzaj wiersza krótki z dwuzgłoskową odbitką, o stosunkowo małej ilości ars, w wierszu nadto rozmieszczonych ze schematyczną dokładnością (podług mojej interpretacyi wypada ich 14 na 48 zgłosek), tak że wywołuje wrażenie wielkiej energii, tanecznego niemal nastroju. Naturalnie, że stawianie całych wyrazów w tezie wychodzi na korzyść ars, w których zgłoski muszą być wymawiane tem dobitniej, artykułowane tem wyraźniej. Różnica też w napięciu dynamicznem między akcentowanemi a nieakcentowanemi okaże się niezawodnie każdemu znaczniejszą w »Budrysach« i »Czatach«, niż w którymkolwiek innym wierszu Mickiewiczowskim.[1]) Tym sposobem przyczynił się poeta niezawodnie niemało

[1]) Szczególnej uwagi godną jest przy tem regularność, z jaką poeta uniknął stawiania w arsie sylab, gramatycznie nieakcentowanych. W całej balladzie nie zachodzi ani jeden wypadek podobnej swobody, na jaką pozwala

do wzbogacenia środków wyrazu poetyckiego i charakterów. I to nie tylko nowym schematem, to byłoby najmniejsze, i nie tylko przykładem, że energią rytmu można podnieść bardzo wysoko, ale i wynikającemi z tej podniesionej energii możliwościami.

Wiadomo, że w poezyi niemieckiej pierwotnie przestrzegano jedynie liczby akcentów w wierszu, uwydatnionych nadto wspólnem brzmieniem początkowem. Akcent, o wiele silniejszy i dziś, niż n. p. polski lub romański, a niezmiennie na tematowej zgłosce spoczywający, z siłą markował treść wyrazów. Alliteracya w tem jeszcze mu przychodziła z pomocą; wyparta przez rym z oficyalnego niejako stanowiska jako wierszotwórczego pierwiastka, nigdy nie mogła ustąpić z poczucia językowo-poetyckiego, zawsze też — nim go jeszcze nowsi poeci, jak Jordan i Wagner, przywrócili na to stanowisko w swoich utworach, — brzmiała w pewnych formułach i przysłowiach, lub wierszom dodawała charakterystycznego koloru. Otóż tego znaczenia co w niemieckim języku alliteracya nigdy nie mogła mieć w językach o zmiennym akcencie, a nadto o nierównie znaczniejszem bogactwie spółgłosek i ich kombinacyi, jakim jest polski. Zauważył jednak Ochorowicz — tylko że miejsca wskazać nie umiem, — że w silnym afekcie, więc tam, gdzie akcent retoryczny jest silniejszy, język skłonny jest do wydawania tych samych brzmień (*M*oja *m*iła! — *B*ój się *B*oga! — To *ł*otr, to *ł*ajdak!). Otóż, jakkolwiek rzecz się ma, w »Czatach« uderza[1]) kilka allite-

---

sobie w Budrysach, podług tego samego schematu rytmizowanych, w których mamy: »tęgich *jak* sam Litwinów«; »księdza *Kiej*stuta cugi«; »sukna *cu*dnego blasku«; »*jak* dwie gwiazdeczki«.

[1]) Po raz pierwszy słyszałem »Czaty«, chłopcem będąc, w kompozycyi Moniuszki, odspiewane przez nieznanego już młodszemu pokoleniu barytona Köhlera. Interpretacya zrobiła na mnie wrażenie, do dziś niezatarte w pamięci, energią, z jaką rytmizował melodyą i artykułował spółgłoski. Artykulacya ta u tego spiewaka była tak — można powiedzieć — eksplozywna, że t, p i k w akcentowanych sylabach brzmiały zupełnie, jak niemieckie (Czesi, wymawiający te spółgłoski tak jak Polacy, w pismach humorystycznych wymowę Niemców charakteryzują, pisząc je przez th, ph i kh). Wtedy to już uderzyły mnie alliteracye tekstu, jaskrawo spiewem uwydatnione, jako coś nowego dla mnie w poemacie polskim, a wyraźnie niemieckiego. A gdym przed niewielu laty o formie rytmicznej i wogóle dźwiękowej rozmawiał z pewnym młodym kompozytorem, o bardzo wysubtelnionym uchu i rozległem wykształceniu muzycznem, badaczu pieśni ludowych, to ku radosnemu memu zdumieniu zauważył, że ta ballada brzmi mu zawsze »jakoś nie po polsku«, uprzedzając mój własny

racyi, zupełnie jak niemiecki *Stabreim* brzmiących, przedewszystkiem ów silny wiersz:

> Stary *ł*eb na twem *ł*onie ko*ł*ysał;

dalej:

> . . . . . w *j*ego ob*j*ęcia

dalej:

> I do*b*yli z za pasa na*b*oje,
> I odcięli zę*b*ami i przy*b*ili stęplami;

wreszcie:

> Ciszej, *p*lemię hajducze, ja cię *p*łakać nauczę!
> Masz tu z *p*rochem....

Ponieważ zaś, nawet pomimo energicznego akcentu wierszowego, nieakcentowane nigdy w polskim języku na tak słabe wymawianie nie mogą być skazane, jak w niemieckim, który je czasem i zupełnie połyka, przeto ucho nie może nie zauważyć i innych odpowiadań spółgłoskowych na początku sylab; a jest ich wielka obfitość w »Czatach«; kilka na przykład:

> Z ogro*d*o**w**ej altany **w**oje**w**o*d*a z*d*yszany;
> . . . . *k*olana . . . . . *k*ochana;
> . . . . *r*óżanych . . . . . *r*umianych;
> Bym cię *w*itał *w*estchnieniem i po**ż**egnał **ż**yczeniem;
> *W*oje*w*oda z **k**oza**k**iem przy**k**lę**k**nęli za **k**rza**k**iem;

w wierszach wreszcie 49.—54. dwanaście zgłosek zaczyna się na eksplozywne p.

---

sąd, którego w ten sposób wobec niego nie sformułowałem. Dodać należy, że on, władając od dzieciństwa językiem polskim, nie jest jednak narodowości polskiej, podobnie jak i ja. Bo sądzę, że świeżość niejako ucha i oka, z obczyzny przychodzącego, wrażliwszą będzie na pewne właściwości wypowiadania się narodu, do którego weszli. Półkrwi Francuz Chopin odkrył czary kapryśnego rytmu i pochodu interwałów w polskich melodyach tanecznych, Czech Matejko bajeczną kolorowość historyi polskiej, Pol wyczuł i oddał, jak mało kto, ton kontuszowy w wysławianiu się.

W związku z tą muzyką — jeżeli wolno tak powiedzieć — spółgłosek należy zwrócić uwagę na szczęśliwy i zbieg przypadkowy i wybór wyrazów ubogich w spółgłoski. Spółgłoski dodają wyrazom charakterystyki a odejmują tonu, dlategoto też spiewacy tak chętnie spiewają po włosku. Zmysłowej też piękności brzmienia bardzo wiele »Czaty« zyskują wskutek obfitości i powtarzania się takich wyrazów, jak: wojewoda, ogrodowej, ogrodu, łoże, łono, kozak, kolana, altana, kochana i t. d., bo w nich spółgłoski nie tylko samogłoskom, podstawie spiewności, ustępują miejsca, ale i same nie zbijają się na niewygodne w wymawianiu skupienia i występują dobitniej i wyraziściej. W dwóch tylko wypadkach zbiegły się spółgłoski nie zbyt szczęśliwie: »w zamek z wściekłością« i »zczyść paznogciem«.

Energia rytmu na dobre wyszła nie tylko spółgłoskom, ale i samogłoskom, stanowiącym głównie o zmysłowej piękności mowy. Wiersz, już z układu w rymy bogaty (na 48 zgłosek zwrotki rymuje się 12, t. j. 25%, a na 14 akcentowanych 6, t. j. 43%) obfituje nadto, jak mało który w poezyi polskiej, w assonancye, uwydatnione jużto właśnie dobitnością akcentu, jużto nagromadzeniem liczniejszem tych samych samogłosek, jużto niezwykłą frekwencyą pewnych samogłosek, jużto wreszcie ich skontrastowaniem. Pierwsza zaraz zwrotka w tym kierunku nastraja ucho i otwiera je na muzykę następujących. Na 48 samogłosek liczy ona[1]) 12 a, 8 e (nie odróżniając otwartych od pochylonych), 15 o (wliczając w to 2 ą), 8 y, 2 u (ó). Dominuje więc o (31%), a po niem a (25%).

Nie potrzeba zbytniej wagi przywiązywać do subjektywnych teoryi o *audition colorée* i t. p., aby mieć wrażenie, że każda samogłoska ma swoją, sobie jedynie właściwą wartość muzykalną, czy z natury swej, czy z powodu nałogowych assocyacyi; najbardziej tępe ucho dostrzeże jej w takich różnicach, jak: kwili, kwiczy, gwiżdże, piszczy, tkliwy, miły, a: huczy, dudni, burczy, mruczy, gruby, głuchy, grób, trup i t. d. Wiadomo też z drugiej strony, jak dla spie-

---

[1]) w wydaniu Towarzystwa Mickiewiczowskiego, którego tekst ma w wierszu 3. »spójrzał«, w 4. »pójrzał«. Rękopis i wydanie poznańskie z roku 1828—29 mają (podług »Odmian tekstu« wydania Towarzystwa — str. 373) »spojrzał« i »pojrzał«, co stosunek liczebny zmienia jeszcze bardziej na korzyść o (35%).

waka nieobojętnem jest, na jaką nutę, wysoką czy nizką, wypada jaka samogłoska i jak starannie je ściemnia lub wyjaśnia, aby wygodnemi były do spiewu, a dźwięcznemi dla ucha. — W omawianej tedy zwrotce — zdaje się — każdy dosłucha się jakiejś pełni i męzkiej mocy, jakiejś pogody i ochoty, koloru jakby barytonowego, a to tembardziej, że przewaga samogłosek *o* i *a* staje się wprost uderzającą, gdy wsłuchamy się w arsy: na 14 ich wypada 8 o, 5 a, jedno i, a obok tego ż a d n a i n n a samogłoska. Jeżeli zaś zważyć zechcemy rymy, które najdobitniej wrażają się w ucho, to znajdziemy: *a*—y; *o*—y; *o*—o.

W pierwszym zaraz wierszu (a pierwszych dwóch rękopisu) assonancye zmieniają się w korespondujących układach: 1. i 3. anapest assonują w sobie i między sobą, podobnie 2. z 4-ym:

o o *o* | e a *a* | y
o e *o* | a y *a* | y

Jeżeli się do tego doda alliteracye: wej, wo, wo; do, da, dy, dalej okoliczność, że spółgłoski — z wyjątkiem tak łatwych zbiegów, jak: gr, lt, zd — występują pojedynczo, to pierwszy ten wiersz już (względnie dwuwiersz), zapowiadający charakter dźwiękowy całego utworu, możnaby zestawić z tem, co w teoryi muzyki »tematem« nazywają, a pierwszy zaraz anapest — jak pobudka brzmiący — z »motywem« i to nie tylko rytmicznym, ale i melodyjnym.

Zbytecznem byłoby wyliczać za porządkiem wszystkie korespondencye i kontrasty samogłosek; każdy sobie przyjemność — prawdziwą przyjemność — uprzytomnienia sobie ich może łatwo sprawić sam. Zatrzymam się tylko na kilku. I tak:

W wierszu trzecim drugiej zwrotki 4 *o* z jednem *a* silnie przygotowują na następujące *u* (ó). Ostatni wiersz tej samej zwrotki — liczący, rzecz niezawodnie rzadka w języku polskim, więcej samogłosek (10, w tych 6 *a*) niż spółgłosek — jakby się bawił przerzucaniem akcentu z *o* na *a* i *u*:

i a *o* a o *a* a a *u* a.

W zwrotce czwartej uwagi godnym jest kontrast kolorytu dźwiękowego części pierwszej a drugiej. Dołączając do pierwszych dwóch wierszów jeszcze pierwszy anapest trzeciego, znajdziemy w części pierwszej (z pominięciem innych samogłosek): 9 a, 6 e,

8 o, w drugiej: 4 a, 12 e, 2 o. Z 12 tych e nadto następuje po sobie bezpośrednio 3, a po 2 innych nieakcentowanych zaraz 5. Kontrast ten, wespół z przewagą spółgłosek twardych w części pierwszej, a miękkich w drugiej, to jakby naturalny, niewyszukany, a z pewnością świadomie nie szukany, symbol wewnętrznego kontrastu nastrojów: »tu zemsta, tam miłość«, jakby modulacya z tonacyi pierwszej części ballady do tonacyi części środkowej, w której mowa kochanka, prócz poruszonych już alliteracyi, obfituje szczególnie w assonancye. n. p. wiersz 25., w którym wszystkie akcenty padają na *a*; wiersz 31., w którym pierwotne dwa wiersze rękopismienne stanowią dokładny paralelizm samogłosek, służący jakby za tło, od którego odbija się tem wyraźniej dźwięk wyrazów: »ustek« i »liców«, dźwiękowo nie sparalelizowanych; w wierszu 33. »koniku« — »promyku«, w 34. »chłody i słoty« i t. d.

Tu może miejsce wtrącić, że mowa pana młodego, u którego w sposób najnaturalniejszy afekt, »*facit indignatio versum*« posługuje się też hojnie paralelizmami i antytezami logicznymi, uprawniającymi nawet rymy, które skądinąd za błędne uważaćby należało: »westchnienia: ściśnienia« i »westchnieniem: życzeniem«, tak jak rym: »będzie : łabędzie« usprawiedliwiony jest alliteracyą, która przygotowuje następującą zaraz po niej, silniejszą jeszcze: »stary łeb...«

Zostawiając sprawę muzyki samogłoskowej ballady niewyczerpaną, zwrócę jeszcze tylko uwagę na szczegół, że nieliczne samogłoski nosowe, i to nie tylko ze względów syntaktycznych, w naszej balladzie zdają się przyciągać nawzajem (w. 5. i 6.; 11. i 12.; 14.; 17.—20.; 26. i 27.; 41.; 43.) i kończę stwierdzeniem stosunku procentowego samogłosek w całej balladzie. Na sto samogłosek wogóle wypada: 24 a, 26 e (é, ę), 11 i, 21 o (ą), 8 u (ó), 10 y, na sto akcentowanych:

26 a, 23 e, 5 i, 28 o, 11 u, 7 y.

Skoro się zważy, że w języku polskim — podług obliczeń prof. Bruchnalskiego [1]) — na 100 samogłosek wypada 33 e, to uderzyć musi tutaj znaczne odchylenie na korzyść przewagi *o* i *a*, zaznaczającej się już tak dobitnie w pierwszej zwrotce, a służącej do

[1]) ustnie mi udzielona informacya.

ztonowania czy zharmonizowania całego obrazu fonetycznego ballady na ton ów pełny, męzki, którego inaczej określić nie umiem, jak obcym wyrazem *sonore*, bo i rzecz, o ile mogę ocenić, w poezyi polskiej nowa, dla tej poezyi pożądana zdobycz.

Do środków wyrazu, działających jednocześnie i na słuch i na wyobraźnię, należy w »Czatach« powtarzanie szczególnie znamiennych wyrazów bądź w formie anafory, bądź niby przypadkowo w małych odstępach: w 3. spójrzał, 4. Pójrzał; 3. łoże, 7. łoża; 5. Wzrok, 7. Wzrok; 8. kozaka, 9. kozaku; w wierszach 13. i 15. »ogrodu« i »altanę« przypominają wstępne »Z ogrodowej altany«; 15. siedzeniu . . . . bieleje; 16. siedziała w bieliźnie, 18. bielizny; 17. kryła, 18. kryła; 17. Jedną ręką, 19. Drugą ręką; 22. wszystko . . . . . . wszystko, 28. wszystko; 23. Nawet . . . . . nawet; 31. I z twych . . . . i z twych; 37. On . . . . ona; 38. Nowe . . . . nowe; 46. tej dziewki, 52. tę dziewkę; 52. w twój łeb, 54. w łeb, 56. w sam łeb; 53. czekaj . . . . wystrzału, 55. nie czekając wystrzelił. — Powtarzania te, pomijając efekt czysto zmysłowy, wrażają po większej części obraz przedmiotów lub ruchów w wyobraźnię, są jakby wzmocnieniem konturu powtórnem pociągnięciem kreski, a nadto, upraszczając zasób wyobrażeń i wyrażeń, czynią sposób przedstawienia elementarniejszym, bardziej od krasomówstwa oddalonym, bardziej nadającym się do spiewu, bo pieśń potrzebuje słów prostych, wyraźnych, w lot zrozumiałych, tak jak potrzebuje nieskomplikowanej, elementarnej składni, takiej właśnie, jaką również odznaczają się »Czaty«.

Kompozycya wreszcie, niemal geometrycznie prosta, umiarowa i zwarta, tak do dramatu zbliżająca tę balladę, ma także coś z układu utworu muzycznego, w którym byłyby przeprowadzone dwa tematy w ten sposób, że część trzecia podejmuje temat części pierwszej, misternie jednak i śmiało przetkany tematem drugim.

Ostatecznie więc poematowi, któremu musieliśmy przypisać z kolei piętno wybitnie epickie, wybitnie dramatyczne, wybitnie nowelistyczne, przyznać należy i piętno wybitnie muzykalne. Muzykalne — to znaczyłoby liryczne, o ileby tu muzyka była nie formalną, zewnętrzną ozdobą — tylko wyrazem ducha, w jakim poeta pojął temat, wyrazem serca, jakiem go odczuł.

Kwestya, czy poza artystyczną formą wolno nam szukać duszy, czy nie należy stanąć tu może na stanowisku: »Pour moi je préfère les poètes qui font des vers, les médecins qui sachent

guérir, les peintres qui sachent peintre«, załatwia się sama dla każdego, znającego całokształt twórczości Mickiewicza. Jeżeli u kogo, to u Mickiewicza można powiedzieć, że w każdym z swych utworów cząstkę duszy swej zostawił, że w osobistym stosunku zostawał do ich treści, a nie jedynie w stosunku estety-artysty, wytwornie lekceważącego czyn, »byleby gest był piękny«. Więc sądzę, że i w danym wypadku anekdota nie samem nastręczeniem czysto artystycznych możliwości pociągała autora. Ale czemże takiem? Czy może pewnemi analogiami z własną przeszłością, wskrzeszając wspomnienie doświadczeń miłosnych z Litwy i z Odessy? Bo analogie takie są widoczne. Lecz w jednym wypadku zachodziłoby coś, niedalekiego od świętokradztwa, w drugim powrót do stanów moralnych, które wiele kosztowały poetę[1]), które w uroczystej godzinie surowo osądził, do których postanowił nie wracać więcej, — i to powrót bez skrupułów, owszem wesoły, junacki. Ten »pan młody« miłość zna tylko z jednego punktu widzenia; słowa jego przypominają »Dobranoc« i »Dobry wieczór«. »Ta dziewka« to także — Danaida, a lekko ona uzbrojona do oporu i łatwo z niego rezygnuje, tyle chyba w niej cnoty, że nie robi komedyi. Dziwna siła poety, który w takiem oświetleniu wskrzesza mary minionych mąk, co więcej — uświątobliwiony w miłości, jako człowiek przez Jänischównę, jako poeta przez Aldonę — spiewa tryumfalną pieśń występnej miłości, którą się same bogi opiekują i która szydzi z uznanych i uświęconych praw.

Ale może nie osobami opiekuje się los i przejmuje się poeta w »Czatach«, może sprawą. Ten hajduk, Bogu ducha winien, niemy i posłuszny jak legawiec, towarzyszący panu na upatrzonego, a wyrastający nagle na sędziego, wydającego i wykonywującego wyrok, nie z własnego popędu miesza się w pańskie sprawy, tylko z wyższego zrządzenia. Stawiony brutalnie wobec wyboru między śmiercią a zabójstwem, nie dziw, że, naturalnym instynktem samozachowawczym wiedziony, wybiera zabójstwo, a szczęśliwie natchniony chłopskim rozumem i sercem — w lot stawia i rozstrzyga drugą alternatywę: stary czy młodzi? Nie on tak chciał, tylko los, wewnętrzna konieczność rzeczy. To sąd Boży, to głos natury, nie uznającej za-

---

[1]) Ale mi drogo każda kupiona pieszczota,
Na wagę duszy mojej, pokojem żywota.
Pożegnanie do DD.

pisów Shylockowych, potępiającej i mszczącej »przymuszone śluby«, broniącej praw miłości, choćby w najniższych jej formach, byle prawdziwej. Strzał kozaka oczyszcza odrazu duszną atmosferę kupionej i dzielonej miłości, kłamstwa i krwawej nienawiści i otwiera możliwość nowego życia. To nie zwycięstwo wysokich ideałów etycznych, ale ratunek odwiecznych ich podwalin. Im niesympatyczniejszą była sytuacya, tem sympatyczniejszym wynik, ze wszystkich możliwych jedynie moralny, tem wolniej możemy odetchnąć z poetą i głośniej zawołać: Niech żyje życie! tem radośniej zgodzić się z losem i uznać w nim potężnego kierownika spraw ludzkich, rozwiązującego ostatecznie ich zawiłość mądrze, dobrotliwie i bez natężenia. *Προςκυνοῦντες τὴν εἱμαρμένην σοφοί.* I dlatego to wolno było poecie, który jeden znał koniec powieści, od początku urządzić z niej festyn dla oka, dla ucha, dla dowcipu, taniec, jakby powiedział Nietzsche, składając zarazem tem, że ani go mieszają wspomnienia osobiste, ani krępują względy na zdawkową a obłudną moralność ogólnie przyjętą, dowód wywalczonej wysokiej swobody wewnętrznej.

Uczuć tych poeta sobie przy tworzeniu niezawodnie tak trzeźwo nie uprzytomnił, jak my je tu — choć tylko szkicowo — analizujemy. Bo poezya, to nie analiza psychologiczna. Uczuć tych tedy także w słowach nie wyraził. Bo uczuć też nigdy nikt bezpośrednio w słowach nie wyraża, tylko wyobrażenie — ilekroć mylne lub kłamane! — o uczuciu. »Spricht die Seele, so spricht ach! schon die Seele nicht mehr«. Uczucie drga w głosie, przemawia z tonu wyrazów. Prawdziwa liryka stoi na biegunie przeciwnym retoryce, mistrzostwu w władaniu słowem. Taka to prawdziwa liryka, niewypowiadając się w słowie, tylko w jego muzyce przemawia z »Czatów«. I ta to liryka robi poemat ten dopiero tem, czem jest: spiewem, balladą. Balladą w dodatku na wskróś i bez reszty poetyczną, najlepszą polską, godną stanąć w jednym szeregu z najlepszemi balladami literatury powszechnej, jako swoista, o zupełnie odrębnej fizyognomii, piękność.

»Czaty« są — obok »Budrysów«, już mniej cokolwiek zadowalających najwyższe wymagania — jedynym wprawdzie okazem swego typu, ale mimo to żywem zaprzeczeniem sądu, dość często powtarzanego, że ballada, jako forma obca a niezgodna z duchem twórczości polskiej, po spełnieniu pomocniczej misyi historycznej, musiała ustąpić z literatury polskiej. Może na innem miejscu podejmę

tę stronę sprawy, tu tylko zwrócić chcę uwagę na wybitnie odrębną fizyognomię tego typu w porównaniu z niemieckiemi balladami, które mógł znać Mickiewicz. Podkreśliłem dostatecznie te jej pierwiastki, które wywołać mogą wrażenie egzotyczności; ale żaden z nich nie mówi o zależności od obcych wzorów. Niema w niej »ludowości«, ani »dziwności«, ani rozwiewających się konturów, ani tęsknej serdeczności, ani panteistycznych nastrojów takich ballad Goethego, jak »König in Thule«, »Fischer«, »Erlkönig«, — natura gra w niej rolę kulisy, ledwie naznaczonej; niema idealistycznego patosu i retoryczności, ani wyraźnej filozofii moralnej, ani układu kilkuplanowego ballad Schillerowskich, ani wreszcie natarczywej barwności i szarżowanej siły Bürgerowskich. Jest w niej natomiast jakaś pańskość, łącząca werwę z wytwornością form, podająca rzecz poważną w kształcie wyszlifowanego paradoksu, jędrna polskość z przednią europejskością i głęboką wszechludzkością.

To też nie wiem, co »lud« mógłby zrobić z »Czatami«, jak je pojąć i trafnie interpretować. A nasuwa to pytanie artykuł pani H. Windakiewiczowej »Ballady Mickiewicza wśród ludu« (»Lud« t. VIII. zesz. 1.). Zdaje mi się, że podana w nim melodya, ułożona przez dziewczęta wiejskie do »Czatów« — swoją drogą ciekawa, jak i sam fakt układu — świadczy o zupełnem braku zrozumienia charakteru zasadniczego ballady. Może zbyt śmiałym wyda się koncept: ale powiedziałbym, że dla całej ballady symbolem jest anapest, że trzy jej części mają się do siebie jak trzy zgłoski anapestu: pierwsze dwie przygotowują silny efekt trzeciej. Melodya dziewcząt dobczyckich składa się z 3 taktów, których każdy odpowiada jednemu wierszowi (rękopismiennemu) ballady, tak, że na 14 zwrotek tekstu potrzeba 28-krotnego powtórzenia nuty. Mniejsza o tę monotonność kalwaryjską; pomijam też, że melodya zupełnie nie liczy się ze starannością, z jaką poeta unikał akcentowania wierszowego sylab gramatycznie słabych (dziewczęta spiewają »*zdyszany*«, »*nikogo*« i t. d.); zwracam tylko uwagę na jedną cechę tej 3 taktowej nuty, z góry wykluczającą porozumienie między wyrazem spiewu a intencyą tekstu, bo odwracającą ów powyżej określony anapestyczny, energią na koniec chowający charakter poematu; według słów samej pani Windakiewiczowej takt »trzeci, w pierwszej swej części podobny rytmicznie do pierwszego . . . . przy końcu słabnie rytmicznie, zmieniając się w rodzaj wyrazistego półrecitatiwa«. Toteż, uznając wraz z autorką artykułu niezwy-

kłość zwrotów rytmicznych, nie mogę jednak nabrać przekonania, że »szczęśliwie podkreślają dany wyraz w Czatach«, że »słowa ballady spoiły się z ilustrującą je muzyką w istotną, organiczną niemal całość«, tak jak nie mogę podążyć za autorką, gdy mówi o wrażeniu tragicznem, jakie owe rytmy wywołują. Gdyby i tak było — znajomość moja rzeczy nie jest tak subtelną, bym się na tem poznał — to podług wyników mojego rozbioru, musiałbym i pod tym względem zakwestyonować zgodność podanej melodyi z charakterem naszej ballady. — Znany teoretyk muzyki Hugo Riemann stwierdza, że »der Dichter hat sein Lied immer schon teilweise selbst komponiert«. Mało który poemat każdą przyszłą interpretacyę muzyczną tak energicznie warunkuje i antycypuje jak »Czaty«, a mnie się widzi, że wielką to jest zasługą Moniuszki, że wyraźnej intencyi poety tak posłuszny jest w swojej kompozycyi.

Wkońcu notatka literacko-historyczna. »Czaty« prawie jak Minerwa uzbrojona z głowy poety wyskoczyły. Poszukiwania za nawiązaniami genetycznemi w każdym razie dość nikłe wydały wyniki [1]). Nie należało jednak pominąć wyraźnych reminiscencyi z Bürgerowskiego »Das Lied von Treue«, tłómaczonej r. 1823 przez Odyńca p. n. »Wierność«, a użytej prawdopodobnie za wzór przez Witwickiego do ballady pod tymże napisem. Reminiscencye te ograniczają się co prawda do kilku rysów sytuacyjnych, a na całość pomysłu wpływu nie miały. Oto: marszałek ukrywa na zamku, o kilka mil od stolicy oddalonym, kochankę i często ją nocną porą odwiedza.

Der Marschall achtet' es nicht Beschwer,
Oft hin und her
Bei Nacht und bei Nebel zu jagen.
. . . .
Der Marschall jagte voll Liebesdrang
Das Feld entlang,
Vom Hauche der Schatten umfeuchtet.

Namawia w pędzie wierzchowca, by się spieszył. Raz przybywszy, w cienistym parku go przywiązuje, wkrada się przez furtkę i spieszy do sypialni, ale znajduje ją próżną:

---

[1]) Por. »Uwagi wydawcy«. Dzieła II. 502—505.

Die Kammer war öde, das Bette war kalt.

Biegnie tedy jak burza po całym zamku, woła długo napróżno, aż wreszcie odkrywa w sklepie piwnicznym jedynego wiernego sługę, gwałtem tam osadzonego, bo reszta służby uciekła, będąc w zmowie z uprowadzicielem ulubionej. Marszałek klnie, że aż po zamku się huk rozlega, szpadę z pochwy wyrywa i chciwy zemsty pędzi w ślad za zbiegami, za kochanką i »panem młodym« (Junker). Na tem się podobieństwa kończą.

W »Des Knaben Wunderhorn« znachodzi się ballada »Die Frau von Weissenburg«, również przypominająca »Czaty«. Zupełnie przypadkowo niezawodnie. Tu kochanek pani von Weissenburg wybiera się ze sługą na palatyna, jej małżonka, a zoczywszy go

Er sprach zu seinem Knechte:
»Nun spann dein Armbrust ein,
Und schiess den Herrn von der Weissenburg
Zur linken Seiten ein«.

Pachołek się wzbrania:

Warum soll ich ihn schiessen
Und morden auf dem Plan,
Hat er mir doch sein Lebelang
Noch nie kein Leid getan«.

Więc gach sam palatyna przebija oszczepem myśliwskim.

I.

Skład grona nauczycielskiego

przy końcu roku szkolnego 1905.

Dyrektor:

Petelenz Karol, dr. filozofii, c. k. Radca szkolny w VI. randze; uczył propedeutyki filozofii w VII a; tygodniowo 2 godziny.

Grono nauczycieli:

A) w Zakładzie głównym.

Bojarski Władysław, profesor w VIII. randze; gospodarz w VI a; uczył języka łać. w IV a, w VI a, jęz. greck. w VI a; razem tygodniowo 17 godz.

Dropiowski Piotr, profesor; zawiadowca biblioteki nauczycielskiej; gospodarz w III a; uczył jęz. łać. w III a, greck. w V c, pol. w V a, VI a; razem tygodniowo 17 godzin.

Hrycak Michał, profesor; uczył matematyki w V a c, VI a, VII a, fizyki w VII a; razem tygodniowo 17 godzin.

Jahner Alfred, dr. fil., profesor w VII. randze; przydzielony jako referent pomocniczy do c. k. Rady szkolnej krajowej.

Klemensiewicz Robert, profesor w VIII. randze; uczył historyi i geografii w I c, II a d, IV a, VII a; razem tygodniowo 18 godzin.

Krypiakiewicz Piotr, dr. teologii, profesor; na urlopie.

Leciejewski Jan, dr. filozofii, profesor, docent uniwersytetu, członek koresp. Tow. przyjaciół nauk w Poznaniu i komisyi językowej Akademii Umiejętności w Krakowie, gospodarz w V c;

uczył jęz. polsk. w I a, V c, VII a, VIII a, jęz. niem. w V c, razem tygodniowo 16 godzin.

Petzold Emil, nauczyciel; uczył jęz. niem. w V a, VI a, VII a VIII a, razem tygodniowo 16 godzin.

Romański Stanisław, profesor w VIII. randze, gospodarz w V a: uczył jęz. łać. w V a, greck. w III a, V a, razem tygodniowo 16 godzin.

Siwak Michał, profesor, gospodarz w III c, zawiadowca zbiorów do historyi i geografii; uczył historyi i geografii w I a, II c, III c, V a, VI a, VIII a, razem tygodniowo 20 godzin.

Śmiałek Wincenty, dr. filozofii, profesor w VIII. randze, gospodarz w VIII a; zawiadowca gabinetu archeologicznego; uczył jęz. łać. w VIII a, greck. w VII a, VIII a, propedeutyki filozofii w VIII a, razem tygodniowo 16 godzin.

Zagórski Władysław, profesor w VIII. randze, gospodarz w VII a; uczył jęz. łać. w III c, V c, VII a, razem tygodniowo 17 godz.

Piasecki Eugeniusz, dr. wszech nauk lek.; nauczyciel; uczył gimnastyki w I a, II a c d, III a, IV a, V a, VI a, VII a, VIII a, razem tygodniowo 20 godzin.

Bałaban Majer, zastępca nauczyciela; uczył religii mojżeszowej w I a b c, II a b c d, III a b c, IV a b, V a b c, VI a b, VII a b, VIII a b, razem tygodniowo 16 godzin.

Dubanowicz Edward, dr. filozofii, zastępca nauczyciela; gospodarz w I c, uczył jęz. łać. w I c, polsk. w I c, II c, razem tygodniowo 14 godzin.

Ks. Dziurzyński Kazimierz, zastępca nauczyciela; uczył religii rzym. kat. w I a c, II a c d, III a, IV a, VI a, VII a, VIII a, razem tygodniowo 20 godzin.

Ks. Kamiński Jakób, zastępca nauczyciala; uczył jęz. łać. w II d, polsk. w II a d, hist. i geogr. w III a, razem tygodniowo 17 godzin.

Kordasiewicz Mikołaj, zastępca nauczyciela, gospodarz w IV a; uczył jęz. łać. w II a, greck. w III c, IV a, polsk. w IV a, razem tygodniowo 20 godzin.

Lamber Józef, zastępca nauczyciela; gospodarz w II d, uczył jęz. niem. w II c, II d, razem tygodniowo 10 godzin.

Mazurek Paweł, dr. filozofii, zastępca nauczyciela; gospodarz w I a; uczył matematyki w I a, II a c d, nat. hist. w I a c, III a c, razem tygodniowo 20 godzin.

Maykowski Stanisław, zastępca nauczyciela; gospodarz II c; uczył jęz. łać. w II c, polsk. w III a c, razem tygodniowo 14 godzin.

Piątek Jan, zastępca nauczyciela; uczył jęz. niem. w I c, III a; razem tygodniowo 10 godzin.

Schlingler Erwin, zastępca nauczyciela; uczył jęz. łać. w I a; razem tygodniowo 8 godzin.

Schreiber Mieczysław, zastępca nauczyciela; gospodarz II a; uczył jęz. niem. w I a, II a, III c, IV a; razem tygodniowo 19 godzin.

Witwicki Władysław, dr. filozofii, zastępca nauczyciela; uczył matematyki w III a c, IV a, nat. hist. w II a c d, V a c, VI a; razem tygodniowo 21 godzin.

Ks. Zastyrzyc Józef, zastępca nauczyciela; uczył religii greck. kat. w I a, II a, III a, IV a, V a, VI a, VII a, VIII a; razem tygodniowo 16 godzin.

Ks. Krukowski Gerwazy, katecheta szkoły wydziałowej św. Anny, był exhortatorem uczniów niższego gimnazyum.

B) w oddziałach równorzędnych.

Jamrógiewicz Mieczysław, c. k. Radca szkolny, profesor w VII. randze; kierownik; uczył matematyki w VI b, VII b; razem tygodniowo 6 godzin.

Bizoń Franciszek, profesor w VIII. randze, uczył jęz. łać. w V b, VII b, VIII b; razem tygodniowo 16 godzin.

Friedberg Wilhelm, dr. filozofii, profesor; zawiadowca gab. hist. nat., członek Komisyi fizyograficznej Akademii Umiejętności w Krakowie; uczył matematyki w I b, II b, nat. hist. w I b, II b, III b, V b, VI b; razem tygodniowo 16 godzin.

Grzegorzewicz Wojciech, profesor; zawiadowca biblioteki polskiej dla uczniów; uczył jęz. greck. w IV b, polsk. w V b, VI b, VII b, VIII b; razem tygodniowo 17 godzin.

Ks. Kostecki Jan, kanonik honorowy gr. kat. kapituły biskupiej w Przemyślu, profesor w VII. randze; gospodarz w VIII b; zawiadowca gabinetu fizyki; uczył matematyki w VIII a b, fizyki w IV b, VII b, VIII a b; razem tygodniowo 16 godzin.

Kucharski Władysław, profesor; uczył historyi i geografii w I b, III b, V b, VI b, VII b, VIII b; razem tygodniowo 19 godzin.

Ks. Kuryś Michał, dr. teologii, profesor; uczył religii rzym. kat. w I b, II b, III b c, IV b, V a b c, VI b, VII b, VIII b; razem tygodniowo 22 godzin.

Palmstein Roman, profesor w VII. randze, gospodarz V b; uczył jęz. łać. w VI b, greck. w V b, VII b; razem tygodniowo 15 godzin.

Ks. Pechnik Aleksander, dr. filozofii, prałat, kanonik honorowy rzym. kat. kapituły biskupiej w Tarnowie, radca konsystorza metropolitalnego rzym. kat. we Lwowie, profesor w VII. randze, gospodarz VII b, zawiadowca niemieckiej biblioteki dla uczniów; uczył jęz. niem. w VI b, VII b, VIII b, propedeutyki filozofii w VII b, VIII b; razem tygodniowo 16 godzin.

Wróbel Walenty, dr. filozofii, profesor w VII. randze, gospodarz w VI b, uczył jęz. łać. w IV b, greck. w VI b, VIII b; razem tygodniowo 16 godzin.

Borowiczka Stanisław, zastępca nauczyciela; uczył jęz. niem. w II b, III b, IV b, V b, historyi i geografii w V c; razem tygodniowo 20 godzin.

Jaworski Lesław, zastępca nauczyciela, gospodarz I b; uczył jęz. łać. w I b, polsk. w I b, historyi i geografii w II b, IV b; razem tygodniowo 19 godzin.

Majerski Jan, zastępca nauczyciela, gospodarz IV b; uczył matematyki w I c, III b, IV b, V b, jęz. polsk. w II b, IV b, fizyki w IV a; razem tygodniowo 22 godzin.

Młodnicki Kazimierz, zastępca nauczyciela, gospodarz III b; uczył jęz. łać. i greck. w III b; razem tygodniowo 11 godzin.

Romański Wiktor, zastępca nauczyciela, gospodarz II b; uczył jęz. łać. w II b, polsk. w III b, niem. w I b; razem tygodniowo 17 godzin.

Hamburger Alfred, pomocniczy nauczyciel gimnastyki; uczył gimnastyki w I b c, II b, III b c, IV b, V b c, VI b, VII b, VIII b; razem tygodniowo 22 godzin.

Nauczyciele przedmiotów nadobowiązkowych.

Bojarski Władysław, j. w., uczył stenografii w 4 godzinach tygodniowo.

Domiszewski Franciszek, nauczyciel nadetatowy; uczył śpiewu w 5 oddziałach, w 10 godzinach tygodniowo.

Dobrosz-Dąbrowski Józef, zastępca nauczyciela I. szkoły realnej, uczył języka francuskiego w 6 godzinach tygodniowo.

Jaworski Lesław, j. w.; uczył historyi kraju rodzinnego w IV b, w 1 godzinie tygodniowo.

Ks. Kamiński Jakób, j. w.; uczył historyi kraju rodzinnego w III a w 1 godzinie tygodniowo.

Klemensiewicz Robert, j. w.; uczył historyi kraju rodzinnego w IV a, VII a, po 2 godzin tygodniowo.

Kucharski Władysław, j. w.; uczył hist. kraju rodzin. w IV b, VI b, VII b, w 3 godz. tygodn.

Naganowski Edmund, nauczyciel nadetatowy; uczył jęz. angielsk. w 4 godz. tygod.

Niemczykiewicz Konstanty, zast. naucz. II. szkoły realnej; uczył rysunków w 3 oddziałach, 6 godz. tygod.

Siwak Michał, j. w., uczył hist. kraju rodzin. w III c, VI a, w 2 godz. tygod.

Skobielski Piotr, profesor w VII. randze c. k. II. gimn.; uczył języka ruskiego w 6 godz. tygod.

Dr. Wróbel Walenty, j. w. uczył kaligrafii w 3 godz. tyg.

Zmiany w składzie grona nauczycieli

w ciągu roku szkolnego 1905.

1. Jego ces. i król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 26. czerwca 1904 raczył najmiłościwiej zamianować radcę szkolnego Dra Karola Petelenza dyrektorem c. k. IV. gimnazyum we Lwowie a Juliana Dolnickiego dyrektorem c. k. gimnazyum w Stryju.

2. Jego ces. i król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 22. listopada 1904. nadał c. k. Radcy szkolnemu profesorowi Maryanowi Łomnickiemu, przeniesionemu na własną prośbę reskr. J. E. Pana Ministra wyznań i oświecenia z dnia 31. października 1904 l. 35735 w stały stan spoczynku, najmiłościwiej krzyż kawalerski orderu Franciszka Józefa.

3. J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia reskr. z dnia 18. kwietnia 1905 przeniósł na własną prośbę profesora prałata ks. Jana Gnatowskiego w stały stan spoczynku.

4. J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia reskr. z dnia 2. czerwca 1904 l. 16011 nadał profesorowi c. k. gimnazyum w Brodach Piotrowi Dropiowskiemu i profesorowi c. k. gimnazyum w Stryju Michałowi Hrycakowi posadę nauczycielską w tutejszym zakładzie.

5. J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia zamianował reskr. z dnia 23. sierpnia 1904 l. 27394 zastępcę nauczyciela Ludwika Schneidera rzeczywistym nauczycielem w c. k. gimnazyum w Złoczowie,

6. J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia reskr. z dnia 2. czerwca 1904 l. 1C01 nadał profesorowi c. k. gimnazyum w Rzeszowie Dr. Wilhelmowi Salamonowi de Friedberg posadę nauczycielską w tutejszym zakładzie.

7. J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia reskr. z dnia 8. sierpnia 1904 l. 16011 przeniósł profesora Dra Antoniego Jaworowskiego z tutejszego zakładu do filii c. k. III. gimnazyum we Lwowie.

8. C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła tutejszych zastępców nauczycieli Jana Alexandrowicza (reskr. z dnia 9. lipca 1904 l. 16294) do c. k. VI. gimnazyum we Lwowie, Szczęsnego Jasiewicza (reskr. z dnia 19. lipca 1904 l. 16294) do c. k. gimnazyum w Rzeszowie, Michała Kalitowskiego (reskr. z dnia 31. sierpnia 1004 l. 32642) do c. k. gimnazyum w Kołomyi, ks. Franciszka Lisowskiego (reskr. z dnia 29. sierpnia 1904 l. 3141) do c. k. I. szkoły realnej we Lwowie, Witołda Rybczyńskiego (reskr. z dnia 3. grudnia 1904 l. 366) do c. k. I. szkoły realnej we Lwowie, Władysława Schneiberga (reskr. z dnia 9. lipca 1904 l. 16294) do c. k. gimnazyum w Rzeszowie, Jana Turczyńskiego (reskr. z dnia 19. lipca 1904 l. 16294) do c. k. gimnazyum w Jarosławiu.

9. C. k. Rada szkolna krajowa przeniosła do tutejszego zakładu zastępców nauczycieli: Józefa Lambera (reskr. z dnia 6. lutego 1905 l. 20216) z c. k. VI. gimnazyum we Lwowie, Stanisława Maykowskiego (reskr. z dnia 9. lipca 1904 l. 1629) z c. k. gimnazyum w Nowym Sączu, Jana Majerskiego (reskr. z dnia 3. grudnia 1904 l. 366) z c. k. I. szkoły realnej we Lwowie,

Erwina Schlingera (reskr. z dnia 5. lipca 1904 l. 19567) z c. k. gimnazyum w Rzeszowie.

10. C. k. Rada szkolna krajowa zamianowała zastępcami nauczycieli w tutejszym zakładzie kandydatów stanu nauczycielskiego: ks. Kazimierza Dziurzyńskiego (reskr. z dnia 29. sierpnia l. 19517), Jana Piątka (reskr. z dnia 9. lipca 1904 l. 21347), Maryana Młodnickiego (reskr. z dnia 11. października 1904 l. 20003), Mieczysława Schreibera (reskr. z dnia 5. września 1904 l. 30838), Majera Bałabana (reskr. z dnia 12. września 1904 l. 34108), ks. Józefa Zastyrca (reskr. z dnia 7. października 1904 l. 39201).

11. C. k. Rada szkolna krajowa reskr. z dnia 30. września 1904 l. 37434 zamianowała ks. Gerwazego Krukowskiego, katechetę szkoły wydziałowej żeńskiej im św. Anny, exortatorem uczniów niższego gimnazyum obrz. rzym.-kat.

II.

Ważniejsze rozporządzenia Władz szkolnych.

1. J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia reskr. z dnia 12. września 1904 l 26947 zezwolił, aby nauki religii mojżeszowej udzielano w tutejszym zakładzie od początku bieżącego roku szkolnego w 16 godzinach tygodniowo.

2. J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia reskr. z dnia 25. lutego 1905 l. 28284 zatwierdził plan nauki języka polskiego a reskr. z dnia 25. lutego 1905 l. 38778 nowy plan nauki języka niemieckiego w szkołach średnich galicyjskich.

3. C. k. Rada szkolna krajowa reskr. z dnia 18. października l. 6674 podaje komentarz do okóln. J. E. Pana Ministra wyznań i oświecenia z dnia 1. maja 1890 l. 12014 w sprawie klasyfikacyi okresowej i porozumiewania się szkoły z nadzorem domowym.

4. J. E. Pan Minister wyznań i oświecenia reskr. z dnia 15. sierpnia 1904 l. 4572 rozporządza w sprawie poborów pomocniczych sług szkolnych.

5. C. k. Rada szkolna krajowa okóln. z dnia 10. grudnia 1904 l. 48383 poleca, aby w sprawie uzyskania zniżki dla uczniów na

szlakach c. k. kolei państwowej stósowano się ściśle do okóln. c. k. Dyrekcyi kolei państwowej z dnia 2. grudnia 1904. l. 109738.

III.
Wykaz książek na rok szkolny 1905/6.

I. Klasa.

Religia. Ks. Ślósarz, Katechizm religii katol. Wydanie 1. i 2. Lwów 1899. Opr. K 1·—.

A. Тороньский, Катехізм христ. катол. Львів. 3. вид. 1896, Opr. K 1·—.

Język łaciński. Samolewicz, Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 2—5. Lwów 1903. Opr. K 1·—.

Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla I. klasy. Wyd. 2. i 3. Lwów 1900. Opr. K 1·50.

Język polski. Konarski, Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1902. Opr. K —·50.

Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla I. klasy. Wyd. 2—3. Lwów 1897. Opr. K 1.50.

Język niemiecki. German i Petelenz. Ćwiczenia niemieckie dla I. klasy. Wyd. 5. Lwów 1903. Opr. K 1·80.

Geografia. Romer, Geografia, Lwów 1904 K 1·40.

Benoni-Tatomir, Krótki rys geografii. Wyd. 6—7. K 1·—.

Matematyka. I. Kranz, Arytmetyka i Algebra Cz. I. Kraków 1904. K 180.

Jamrógiewicz, Geometrya poglądowa. Wyd. 2. i 3. Lwów 1901. Opr. K 2·—.

Historya naturalna. Nussbaum-Wiśniowski, Podręcznik zoologii dla niższch klas szkół średnich. Lwów 1904. K 3·—.

Rostafiński, Botanika szkolna na klasy niższe. Wyd. 1—5. Kraków 1904. Opr. K 2·30.

II. Klasa

Religia. Ks. Dąbrowski, Historya biblijna zakonu starego. Wyd. 1—4. Stanisławów 1899. Opr. K 1·40.

A. Тороньскій. Істория библійна старого завита 2. вид. Львів 1899. Opr. 2·—.

Język łaciński. Samolewicz. Zwięzła gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 1—5 Lwów 1903. Opr. K 1·—.

Steiner i Scheindler, Ćwiczenia łacińskie dla II. klasy. Wyd. 1—3 Lwów 1903. Opr. K 2·—.

Język polski. Konarski, Zwięzła gramatyka języka polskiego. Lwów 1903. Opr. K 1·—.

Próchnicki i Wójcik, Wypisy polskie dla II. klasy. Wyd. 1—2. Lwów 1898. Opr. K 1·80.

Język niemiecki. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla II. klasy. Wyd. 4. Lwów 1904. Opr. 2·20.

Geografia i Historya powszechna. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 6—9. Lwów 1902. Opr. K 2·80.

Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Cz. I. Wyd. 1—2 Lwów 1901. Opr. K 2.

Matematyka. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część I. Wyd. 4. Sanok 1900. Opr. K 1·50.

Jamrógiewicz, Geometrya poglądowa. Wyd. 2. i 3. Lwów 1901. Opr. K 2·—.

Historya naturalna. Nussbaum-Wiśniowski, Podręcznik zoologii dla niższych klas szkół średnich. Lwów 1904. K 3·—.

Rostafiński, Botanika szkolna dla klas niższych. Wyd. 1—4. Kraków 1899. K 2·30.

III. Klasa.

Religia. Ks. Dąbrowski, Historya biblijna zakonu nowego. Wyd. 1—3. Stanisławów 1902. Opr. K 1·60.

Тороньскій А., Історня біблійна нового завіта. Вид. 1. і 2. Львів 1901. Opr. K 1·60.

Język łaciński. Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. K 2.40.

Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy III. Wyd. 2—4. Lwów 1903. Opr. K 1·70.

Cornelius Nepos, Patoczka-Zawiliński.

Język grecki. Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Wydanie 2. Lwów 1898. Opr. K 3·—.

Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie. Lwów 1899. K 2·50.

Język polski. Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9, Lwów 1903. Opr. K 2·40.

Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla kl. III. Lwów 1904. Wyd. II. Opr. K 2·—.

Język niemiecki. German i Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla kl. III. Wyd. 1—3, Lwów 1902. Opr. K 2·40.

Petelenz, Deutsche Grammatik. Wyd. 2. Lwów 1904. Op. K 1·80.

Geografia i historya powszechna. Baranowski i Dziedzicki, Geografia powszechna. Wyd. 6—9. Lwów 1902. Opr. K 2·80.

Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Cz. II. Lwów 1894. Opr. K 2·—.

Rawer, Dzieje ojczyste. Wyd. 1—3. Lwów 1905. Opr. K 2·—.

Matematyka. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część. II. Wyd. 1—3. Sanok 1903. Opr. K 1·—.

Jamrógiewicz, Geometrya poglądowa. Wyd. 1—3. Lwów 1901. Opr. 2·—.

Fizyka. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 2—3. Kraków 1902. Opr. K 2·—.

Historya naturalna. Wiśniowski, Wiadomości z mineralogii dla klas niższych. Lwów 1903. K 1·60.

IV. Klasa.

Religia. Ks. Jougan. Liturgika. Wyd. 1—2. Lwów 1899. Opr. K 1·40.

А. Тороньский, Лїтурґіка. Вид. 2. Львів 1898. Opr. K 1.60.

Język łaciński. Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Część II. Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. K 2·40,

Próchnicki, Ćwiczenia łacińskie dla klasy IV. Wyd. 1—2. Lwów 1897. Opr. K 2·—.

Caesar, Commentarii de bello Gallico. Terlikowskiego.

Ovidius Wyd. Grysar-Ziwsa-Skupniewicz.

Język grecki. Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 1—2. Lwów 1898. Opr. K 3·—.

Taborski-Winkowski, Ćwiczenia greckie. Lwów 1899. Opr. K 2·50.

Język polski. Małecki, Gramatyka języka polskiego szkolna. Wyd. 9. Lwów 1903. Opr. K 2·40.

Czubek-Zawiliński, Wypisy polskie dla IV. klasy. Lwów. 1900. Opr. K 2.40.

Język ruski. Kokorudz-Konarski, Gramatyka ruska dla Polaków. Lwów 1900. K 2·—.

Барвіньский, Читанка руска для шкіл виділових. Львів 1902. K 1·40.

Język niemiecki. German-Petelenz, Ćwiczenia niemieckie dla IV. klasy. Wyd. 3. Lwów 1904. Opr. K 2·40.

Jahner, Deutsche Grammatik. Lwów 1903. Wyd. 2. Opr. K 2·20.

Geografia i historya powszechna. Semkowicz, Opowiadania z dziejów powszechnych. Część III. Wyd. 2. Lwów 1899. Opr. K 2·—.

Benoni-Majerski, Geografia austr.-węgierskiej monarchii. Wyd. 2—4. Lwów 1903. Opr. K 1·20.

Rawer, Dzieje ojczyste. Wyd. 1—3. Lwów 1905. Opr. K 2·—.

Matematyka. Brzostowicz, Początki arytmetyki i algebry. Część II. Wyd. 1—3. Sanok 1903. Opr. K 1·—.

Jamrógiewicz, Geometrya poglądowa. Wyd. 2. i 3. Lwów. 1901. Opr. K 2·—.

Fizyka. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla niższych klas szkół średnich. Wyd. 3—4. Kraków 1904. Opr. K 2·—.

V. Klasa.

Religia. Ks. Jougan, Katolicka dogmatyka ogólna. Lwów 1898. K 2·—.

A. Тороньскій, Доґматика фундаментальна і апольоґетика для кляс висших. Львів 1893. Opr. K 2·—.

Język łaciński. Livius. Wyd. Zingerle-Majchrowicz. ks. I. i XXI.

Ovidius. Wyd. Grysar-Ziwsa-Skupniewicz. K 1·40.

Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego Cz. II. Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. K 2·40.

Język grecki. Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. Opr. K 2.40.

Homera Iliada, Część I. Wyd. Scheindler-Sołtysik. I. III.

Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Wyd. 1—2. Lwów 1898. Opr. K 3·—.

Język polski. Próchnicki, Wzory poezyi i prozy. Wyd. 1—2. Lwów 1900. Opr. 3·—.

Język ruski. *a)* w I. półroczu podręcznik, jak w kl. IV.
b) w II. półroczu: Барвіньский, Виїмки з нар. літер. XIX. в. для семінарий учительских. Часть I. Opr. K 3·—. Часть II. 1902. Opr. K 4·—.

Język niemiecki. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die V. Classe. Lwów 1902. wyd. 2. Opr. K 2·80.

Geografia i historya powszechna. Zakrzewski, Historya powszechna. Część I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. Opr. K 2·40.

Matematyka. Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. K 4·50.
Mocnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 5. Lwów 1902. Opr. K 4·—.

Historya naturalna. Wiśniowski, Mineralogia i geologia. Lwów 1902. Opr. K 1·60.
Rostafiński, Botanika szkolna dla klas wyższych. Wyd. II. przerobione. Kraków 1901.

VI. Klasa,

Religia. Ks. Jougan, Dogmatyka szczegółowa. Lwów 1901. Opr. K 2·—.
А. Тороньский, Доґматика частна для висших кляс. Львів 1895. Opr. K 2·—.

Język łaciński. Sallustius, Wyd. Klimsch-Sołtysik. De bello Jugurthino.
Vergilius, Wyd. Eichler-Rzepiński I. i II. z Georg. wybór.
Cicero, in Cat. I. Kornitzer-Sołtysik.
Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Cz. II. Wyd. 5—7. Lwów. Opr. K 2.40.

Język grecki. Fiderer, Chrestomatya z pism Xenofonta. Wyd. 1—3. Lwów 1902. Opr. K 2.40.
Homera Iliada Część I. i II. Wyd. Scheindler-Sołtysik. III., VI., XVI., XVIII., XXII.
Herodot. Wyd. Hinter, Wybór.
Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Lwów 1898. Opr. K 3·—.

Język polski. Tarnowski i Wójcik. Wypisy polskie. Część I. Wyd. 3. Lwów 1903. Opr. K 3·30.

Język ruski. Барвіньский, Виїмки з народної літератури XII. в. для семінарий учительских. K 3·—.

Język niemiecki. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VI Classe. Lwów 1892. Opr. K 2·80.

Geografia i historya powszechna. Zakrzewski, Historya powszechna. Część I. Wyd. 1—4. Kraków 1902. Opr. K 2·40.

Zakrzewski, Historya powszechna. Część II. Wyd. 1—3. Kraków 1902. Opr. K 2·40.

Zakrzewski, Historya powszechna. Część III. Kraków 1903 Wyd. 1—2. Opr. K 2·80.

Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. K 2·—.

Matematyka. Kostecki, Algebra dla wyższych klas. Lwów 1902. K 4·50.

Mocnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Opr. K 4·—.

Kranz, Logarytmy. Kraków 1902. K 1·20.

Historya naturalna. Petelenz, Zoologia dla klas wyższych szkół średnich. Wyd. 1—2. Lwów 1900. Opr. K 3·—.

VII. Klasa.

Religia. Ks. Szczeklik, Etyka katolicka. Wyd. 3. Tarnów 1903. Opr. K 1·80.

Баплер-Пюрко, Наука христ. катол. етика для висших кляс. 1885. K. 2·80.

Język łaciński. Cicero, Wyd. Kornitzer-Sołtysik. Lacl.; de imp. G. Pomp.; Pro Archia.

Vergilius, Wyd. De Imp. Cn. Pompei. Pro Archia. Eichler-Rzepiński IV., V., VI.,

Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Wyd. 5—7. Lwów 1901. Opr. K 2·40.

Język grecki. Homera Odyssea, Wyd. Crist-Jezienicki. I., VI. IX., X., XI., XII.

Demostenes, Wyd. Wotke-Schmidt, Ol. I. III. Philip III.

Fiderer, Gramatyka języka greckiego. Lwów 1898. Opr. K 3·—.

Język polski. Wypisy polskie Tarnowskiego i Wójcika. Część I. Wyd. 1—3. Lwów 1903. Opr. K. 3·30.

Wypisy polskie, Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. Wyd. 1—2. Lwów 1896. Opr. K 3·60.

Język niemiecki. Petelenz-Verner, Deutsches Lesebuch für die VII. Classe. Lwów 1893. Opr. K 3·30.

Goethe, Hermann und Dorothea. Schiller. Jungfrau v. Orl.

Geografia i Historya powszechna. Zakrzewski, Historya powszechna. Część III. Kraków 1903. Wyd. 1—2. Opr. K. 2·80.

Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. K 2·—.

Matematyka. Kostecki. Algebra dla klas wyższych.

Mocnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Opr. K 4·—.

Kranz, Logarytmy. Kraków 1900. Opr. K 1·20.

Fizyka. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas. Wyd. 1—3. Kraków 1904. Opr. K 3·40.

Tomaszewski, Chemia. Wyd. 2—3. Kraków 1901. Brosz. K —·70.

Propedeutyka filozoficzna. Nuckowski, Początki logiki ogólnej. Opr. K 2·—.

VIII. Klasa.

Religia. Ks. Jougan, Historya kościoła katolickiego. Wyd. 1—2. Lwów 1900. Opr. K 2·—

Ваплер-Стофанович, Історія христ. католицкої церкви. К 2·—

Język łaciński. Horatius, Wyd. Dolnicki-Librewski.

Tacitus, Wyd. Müller Am. I. III.

Samolewicz-Sołtysik, Gramatyka języka łacińskiego. Cz. II. wyd. 5—7. Lwów 1801. Opr. K 2·40.

Język grecki. Platon. Wyd. Christ-Lewicki, Apologia i Kriton, Eutyfron. Sofokles, Antygona. Wyd. Schubert-Majchrowicz.

Homera Odyssea. Wyd. Christ-Jezienicki XV., XVI.

Fiderer, Gramat. języka greckiego. Lwów 1898. Opr. K 3.—.

Język polski. Wypisy polskie Tarnowskiego i Próchnickiego. Część II. Wyd. 1—2. Lwów 1896. Opr. K 3·60.

Język niemiecki. Petelenz-Werner, Deutsches Lesebuch für die VIII. Classe. Lwów 1894. Opr. K 4.40.

Goethe, Götz v. Berlich., Schiller, Braut v. Mersina.

Geografia i Historya powszechna. Głąbiński-Finkel, Historya i statystyka austryacko-węgierskiej monarchii. Wyd. 1—2. Lwów 1904. Opr. K 2·—.

Lewicki, Zarys dziejów Polski i krajów ruskich. Wyd. 1—3. Kraków 1901. Opr. K 2·—.

Matematyka. Kostecki. Algebra. Lwów 1902. Opr. K. 4·50. Mocnik-Maryniak, Geometrya dla wyższych klas. Wyd. 3—5. Lwów 1902. Opr. K 4·—.

Kranz. Zbiór zadań matematycznych dla klas wyższych. Kraków 1902. K 3·50.

Kranz, Logarytmy. Kraków 1900. K 1·20.

Fizyka. Kawecki i Tomaszewski, Fizyka dla wyższych klas szkół średnich. Wyd. 1—3. Kraków 1903. Opr. K 3·40

Propedeutyka filozoficzna. Ks. Pechnik, Zarys psychologii. Lwów 1895. Opr. K 2·—.

IV.

Tematy do wypracowań piśmiennych.

1. W języku polskim.

Klasa V a.

1. Targ na rynku lwowskim. — 2. Dworzec w Soplicowie. — 3. Przechadzka zamiejska. — 4. Osnowa poematu Ujejskiego Maraton. — 5. Kolumna Mickiewicza we Lwowie. (Opis). — 7. Wigilia Bożego Narodzenia. — 8. Najmilszy dzień w mojem życiu. — 9. Poranek mglisty. — 10. Pogodna noc zimowa. — Śmierć Podbipięty. — 12. Widok Lwowa ze szczytu kopca Unii Lubelskiej. — 13. Główne stadya w rozwoju akcyi Zemsty Al. Fredry. — 14. Tragiczność w Makbecie Szekspira.

Klasa V b.

1. Opis kopca Unii Lubelskiej. — 2. Śmierć Hektora. — 3. Park Łyczakowski. — 4. Rola sługi w dawnym domu polskim. — 5. Dobrzyn i jego mieszkańcy. — 6. Wpływ wędrówek Dorów na ustrój społeczny i polityczny Aten i Sparty. — 7. Wykazać na Grażynie znamiona powieści poetycznej. — 8. Opis pożaru. — 9. Koleje życia Strawińskiego. — 10. Wiosna a młodość. — 11. Walki

plebejuszów i patrycyuszów. — 12. Poranek majowy. — 13. Zemsta Cześnika. — 14. Widok pól Zniesienia z góry Zamkowej.

Klasa V c.

1. Park stryjski w jesieni. — 2. Zachód słońca. — 3. Widok z mego okna. — 4. Korzyść z lasów. — 5. Opis dworka w Soplicowie. — 6. Zima obrazem śmierci. — 7. Pogrzeb Grażyny i pogrzeb Hektora (Porównanie). — 8. Charakter Skrzetuskiego. — 9. Pożytek z ognia. — 10. Skutki lenistwa. — Kulturalne znaczenie hellenizmu. — 12. Walka szlachty litewskiej z Moskalami w Soplicowie (podług Pana Tadeusza). — 13. Opis dnia majowego. — 14. Obrona Częstochowy (na podstawie Potopu Sienkiewicza).

Klasa VI a.

1. Jakiemi drogami kultura zachodnia wnikała do Polski? — 2. Wychowanie polskiej młodzieży szlacheckiej w XVI w. (Na podstawie nauki szkolnej i wyjątków z żywota człowieka poczciwego, M. Reja. — 3. Pojęcie wolności obywatelskiej u Modrzewskiego i Orzechowskiego. — 4. Cezar i Pompejusz. (Charakterystyka porównawcza). — 5. Znaczenie pieśni chóru w Odprawie posłów Kochanowskiego. — 6. Charakterystyka twórczości poetyckiej Kochanowskiego. — 7. Tok myśli w dygressyi patryotyczno-moralnej Potockiego. — 8. Zasługi Stanisława Augusta około literatury polskiej. — 9. Charakterystyka dowolnej postaci z trylogii Sienkiewicza. — 10. Zasługi Karola Wielkiego na polu oświaty. — 11. Opis burzy w Eneidzie Wergilego i w Panu Tadeuszu Mickiewicza. — 12. Obraz społeczeństwa polskiego w XVIII w. na podstawie Satyra Krasickiego. — 13. Kmicic i Janek Soplica. (Porównanie). — 14. Charakterystyka literatury polskiej z epoki stanisławowskiej.

Klasa VI b.

1. Co zyskała Polska przyjmując chrześcijaństwo z zachodu? — 2. Jak Rej radzi wychowywać młodego szlachcica? — 3. Obraz skąpca. — 4. Antenor (charakterystyka). — 5. Jakim przymiotom zawdzięczali Rzymianie panowanie nad światem? — 6. Wczasy i pożytki życia na wsi. — 7. W Jakim znaczeniu nazywamy Skargę prorokiem narodu polskiego? — 8. Rozwinąć myśl zawartą w wie rszu

Szymonowicza: »Kto Bogu dufa i pracuje, Do ostatniej starości nędzy nie uczuje«. — 9. Szymonowicz jako sielankopisarz. — 10. Święto wiosny u Sławian. — 11. Wykazać charakterystyczne znamiona poezyi w. XVIII. w żartobliwej powieści p. t. Myszeis. — 12. Morze nie dzieli lecz zbliża narody. — 13. Zasługi Stanisława Augusta około podniesienia literatury w Polsce. — 14. Charakterystyka Starosty (na podst. Powrotu posła).

Klasa VII a.

1. Zasługi Stanisława Augusta około oświaty w Polsce. — 2. Kropla wydrąża kamień nie siłą, lecz częstem padaniem. — 3. Ręka rękę myje, noga nogę wspiera. — 4. Walka klasyków z romantykami. — 5. Jakie strony dodatnie Ateńczyków podnosi Demostenos w swych mowach. — 6. Gustaw a Konrad w Dziadach. — 7. By nie mróz na złe pokrzywy, Byłby ten chwast zawsze żywy. — 8. Przyczyny szybkiego upadku potęgi hiszpańskiej po wielkim jej rozkwicie w w. XVI. — 9. Lwów w porze południowej (Obrazy z życia). — 10. Rejent i Cześnik w Zemście Fredry (Porównanie).

Klasa VII b.

1. Tło historyczne komedyi Niemcewicza p. t. Powrót posła. — 2. Jaki wpływ wywarły wrażenia młodości na rozwój talentu Brodzińskiego? — 3. Rymwid (charakterystyka). — 4. Człowiek jest sprawcą swej doli. — 5, Zasługi Mickiewicza około rozwoju poezyi polskiej. — 6. Dobra książka dobry przyjaciel. — 7. Miecznik (charakterystyka). — 8. W jaki sposób Polska stała się państwem konstytucyjnem? — 9. Fatalizm zbrodni w Balladynie. — 10. Przemówienie na wieczorku urządzonym ku czci Słowackiego.

Klasa VIII a.

1. Tragiczność w Balladynie. — 2. Postać samoluba. — 3. Pod pomnikiem Mickiewicza (wrażenia). — 4. Jak się objawia prawdziwy patryotyzm. — 5. W jakie tony uderza liryka Horacego. — 6. Młodość, mistrzu, jest rzeźbiarką, Co wykuwa żywot cały, Sama choć przeminie szparko, Cios jej dłóta wiecznie trwały. — 7. Do zaszczytów z dostojeństw wskazuje drogę nauka, a prowadzi cnota. — 8. Charakter poezyi polskiej po r. 1830.

Klasa VIII b.

1. Znaczenie Greków w dziejach cywilizacyi. — 2. Irydyon a Konrad Wallenrod. — 3. Przemówienie na wieczorku Mickiewiczowskim. — 4. Wpływ upadku powstania w r 1831. na rozwój literatury polskiej. — 5. Chcąc poznać historyę jakiego narodu, trzeba wstąpić w głąb jego literatury. — 6. Porównać skutki upadku powstania listopadowego ze skutkami styczniowego pod względem literackim. — 7. Jeżeli marzysz, że świat cię obsypie kwiatami, Snem to będzie, Kwiaty, kolce, łzy, radość roznosimy sami, Z sobą wszędzie (Romanowski). — 8. Dzieje poezyi polskiej po r. 1863.

2. W języku niemieckim.

Klasa V a.

1. Das Lemberger Sobieskidenkmal. — 2. Altägyptische Malkunst. (Im Anschluß an die Schullektüre.) — 3. Eine freie Übersetzung aus der Schullektüre. — 4. Beschreibung eines Zweihellerstücks. — 5. Bleistift und Schreibfeder. (Eine Vergleichung). — 6. Wie sich die Kunde vom Tode des Ibykus in Korinth verbreitete. — 7. Eine Erinnerung aus der Jugendzeit. (Nach Goethes »Zauberlehrling«). — 8. Die Lebensweise der alten Athener. Im Anschluß an die Schullektüre). — 8. Denkwürdigkeiten eines Nadelbaums. (Nach Rückerts »Vom Bäumlein, das andre Blätter hat gewollt«). — 10. Die Frontansicht unseres Schulgebäudes. — 11. Der Lemberger Schloßberg. — 12. Eine freie Übersetzung aus dem Polnischen. — 13. Die Aussaat ein Symbol. (Im Anschluß an Roseggers »Säemann«). — 14. Kleine Hochzeit. (Noch Goethes »Hochzeitlied«).

Klasa V b.

1. Wie sucht der Förster dem Grafen zum Auerhahn zu verhelfen. (Nach Rosseggers »Graf Adlerstamm auf der Hahnenjagd). 2. Einladung eines Freundes zum gemeinsamen Verbringen der Ferien. — 3. Eine Übersetzung aus dem Polnischen. — 4. Die Erfindungen der Phönizier. — 5. Welche Hindernisse hat Möros in »Schillers Bürgschaft« zu überwinden. — 6. Der Winter in der Stadt und auf dem Lande. — 7. Unser Schulzimmer. — 8. Wie ist der Sieg des kleinen Griechenvolkes über die persische Weltmacht zu erklären? — 9. Der wahre Weg zur Glückseligkeit. (Nach »Herkules

am Scheidewege«). — 10. Das Wasser im Dienste des Menschen. — 11. Phaëtons Schicksal (nach Ovid). — 12. Das Sobieski — Denkmal in Lemberg. — 13. Welche Umstände führten die Entdeckung der Mörder des Ibykus herbei. — 14. Auf dem Bahnhofe. (Eine Schilderung).

Klasa V c.

1. Die ältesten Verhältnisse Aegyptens. — 2. Meine angenehmste Erinnerung aus der Ferienzeit. — 3. Das Kiliński — Denkmal. — 4. Unser Gymnasialgebäude. — 5. Uebersetzung eines gegebenen polnischen Abschnittes. (Próchnicki: Wzory dla kl. V. Seite 334. Majówka). — 6. Die Bürgschaft von Fr. v. Schiller (Inhaltsangabe). — 7. Beschreibung des Winters. — 8. Die Unterwelt nach Anschauung der Griechen (Auf Grund der Schullektüre). — 9. Ein Tag aus meinem Leben. — 10. Wie baut man ein Haus? — 11. Des Vaters Heimkehr (nach Mickiewicz). — 12. Der Stadtpark in Lemberg. — 13. Zerstörung Karthagos im J. 146 v. Chr. — 14. Die Freuden des Sommers.

Klasa VI a.

1. Die Jahreszeiten im Schülerleben. 2. — Eine freie Übersetzung aus dem Polnischen. — 3. Aus Grottgers Zyklus »Der Krieg«: »Kirchenfrevel«. — 4. Bolesław Chrobry. (Beschreibung des Matejkoschen Bildnisses. — 5. Wie der Herr Wojski sein Horn blies. (Nach dem »Pan Tadeusz«). — 6. Der Dichter. (Im Anschluß an Schillers »Pegasas im Joche«, »Teilung der Erde« und »Graf von Habsburg«). — 7. Der härtere Kampf. (Nach Schillers Kampf mit dem Drachen). — 8. Ein Brief an die Eltern. — 9. Wie Kudrun vom Bruder und Bräutigam wiedergefunden wurde. — 10. Mit der Straßenbahn durch die Stadt. — 11. Wiedergabe einer Fabel in zwei möglichst von einander abweichenden Fassungen. — 12. Eine freie Übersetzung aus dem Polnischen. — 13. Goethes »Fischer« und Heines »Lorêley«.

Klasa VI b.

1. Beschreibung meines Geburtsortes. — 2. Telemachos im Palast des Menelaos. — 3. Die Schlacht bei Salamis. — 4. Wie ist Reineke Fuchs in dem bekannten Tierepos charakterisiert? — 5. Die bedeutendsten Denkmäler der Stadt Lemberg. — 6. »Pegasus

im Joche« v. Schiller. (Inhaltsangabe). — 7. Ein Gang durch unseren Schulkorridor. — 8. Der Tod des Patroklos. — 9. Der Taucher von Schiller. (Nacherzählung). — 10. Wie stellt uns Schiller im »Kampf mit dem Drachen« einen christlichen Ritter dar? — 11. Das grosse Interregnum in Deutschland. — 12. Erläuterung des Sprichwortes: »Audaces fortuna juvat«. — 13. Zerstörung Troias. (Nach Vergil). — 14. Was kennzeichnet den Übergang vom Mittelalter zur Neuzeit?

Klasa VII a.

1. *a)* Mein Verhältnis zur Musik. *b)* Womit ich meine Mußestunden ausfülle (do wyboru). — 2. Eine freie Übersetzung aus dem Polnischen. — 3. Das Dämonische in Hagen von Tronje. — 4. Hermanns Vaterhaus. (Nach Goethes »Hermann und Dorothea«). — 5. Der Apotheker in Goethes »Hermann und Dorothea«. — 6. Das gestörte Idyll. (»Wilhelm Tell« I. Aufzug). — 7. Der Anteil Arnolds vom Melchtal an der Handlung im »Wilhelm Tell«. — 8. Zwei Anffassungen des Dichterberufs. (Der Eingang zum »Messias« und der zum »Oberon«). — 9. Der Kilińskipark. (Eine Beschreibung). — 10. Die schottische Ballade »Edward« in Herders und in Słowackis Wiedergabe.

Klasa VII b.

1. Was kennzeichnet den Übergang vom Mittelalter zur Neuzeit? — 2. Wie schildert Göthe den Zug der Emigranten in seinem »Hermann u. Dorothea«? — 3. Karl Moor als Räuber. — 4. Demosthenes als Staatsmann und Redner. — 5. Der Abfall der Niederląnde von der spanischen Regierung. (Nach dem Lehrbuche). — 6. Die Exposition in Schillers »Wilhelm Tell«. — 7. Die Türken vor Wien. (Ein historisches Bild). — 8. Charakteristik Wilhelm Tells. — 9. Krieg und Friede. — 10. Odysseus bei den Phäaken.

Klasa VIII a.

1. Eine freie Übersetzng aus dem Polnischen. — 2. Die Ballade »Edward« in Herders und in Słowackis Wiedergabe. — 3. Die Pestjungfrau im »Konrad Wallenrod«, der Tod in Grottgers »Lituania« und Goethes »Erlkönig«. — 4. Iphigenie als Trägerin hellenischer Kultur im Osten. — 5. Bedeutung der Sinne für unser

Seelenleben. — 6. Söldnertypen in »Wallensteins Lager«. — 7. Der Wunderglaube in der »Jungfrau von Orleans« und im »Wallenstein«. — 8. Die Nacht in Goethes Balladen.

Klasa VIII b.

1. Erklärung der Worte Horazens: »Et prodesse volunt et delectare poëtae«, — 2. Das eleusische Fest« v. Schiller. — 3. Wovon hängt in erster Linie die Entwickelung des menschlichen Charakters ab? — 4. Komposition des Liedes von der Glocke. — 5. Charakteristik des Sokrates nach der Platonischen Apologie. — 6. Erklärung der Worte Göthes: »Was man ist, das bleibt man anderen schuldig«. — 7. Die romantische Poësie in Deutschland. — 8. Wie stellt Schiller das Wirken des Schicksals in seinen Dramen dar?

3. Do pisemnego egzaminu dojrzałości.

A) w zakładzie głównym.

1. Zadanie łacińsko-polskie; Corn. Tac. Ab excessu divi Augusti l. XV. c. 38.
2. Zadanie polsko-łacińskie: Młodość Zamojskiego (podług Bohomolca »Życie Jana Zamojskiego«).
3. Zadanie greckie: Platon Symposion 179^b — 180^a i Platon Polit. 329^c — 330^c.
4. Zadanie polskie: »Przez co Grecy zapewnili sobie znaczenie w dziejach ludzkości«?
5. Zadanie niemieckie: »Die großen Kriege und die deutsche Dichtkunst.
6. Zadanie matematyczne: *a)* $(x^2-y^2)+(x+y)=0{\cdot}375$

   $(x^2-y^2)-(x-y)=0{\cdot}125$

   b) Stożek prosty jest wpisany w kulę o objętości $v=17{\cdot}13$ cm³, a dwa boki stożka, leżące na jego przekroju osiowym, tworzą kąt $x=67^{0}\,14^{1}\,24^{1}\,5$. Obliczyć objętość stożka. *c)* Jak wielka jest teraźniejsza wartość 5 procentowej renty 400 K, płatnej przez 20 lat z dołu?

B) w oddziałach równorzędnych.

1. Zadanie łacińsko-polskie: Cic. Paradoxon V. 1.
2. Zadanie polsko-łacińskie: Bitwa pod Termopilami.
3. Zadanie greckie: Xenoph. Hist. graec. IV. 2 §. 9 — 14.
4. Zadanie polskie: Którzy królowie polscy i w jaki sposób przyczynili się do rozwoju literatury i wzrostu oświaty w Polsce.
5. Zadanie niemieckie: Vergleichung der antiken Tragödie mit der modernen.
6. Zadanie matematyczne: *a)* $4x^2 + 12xy + 9y^2 - 6x = 37$
   $3x^2 + 8xy + 5y^2 + 12y = 45$
   b) W kole o promieniu $r = 40$ cm wykreślono średnicę poziomą i w jednym jej punkcie końcowym cięciwę, nachyloną do średnicy pod kątem $x = 25^0 14^1 36$, a drugi koniec cięciwy połączono z drugim końcem średnicy. Obliczyć objętość i powierzchnię bryły, powstałej przez obrót tego trójkąta około średnicy koła. *c)* W ilu latach można spłacić dług 10000 K ratą 2373 K 93 h, płatną z końcem każdego roku, jeżeli procent składany policzono po 6%?

V.

Zbiory naukowe.

A. Biblioteka.

1. Dla nauczycieli.

Z końcem roku szkolnego 1904 liczyła biblioteka nauczycielska 2843 dzieł. W ciągu roku 1906 otrzymano w darze 14 dzieł, kupiono 151, więc obecnie liczy biblioteka nauczycielska 3008 dzieł.

Między dziełami darowanemi i kupionemi są ważniejsze:

Bobrzyński: Jan Ostroróg. — Bartoszewicz: Studya historyczno-literackie. — Bełcikowski: Wacław z Potoka Potocki. — Chmielowski: Dzieje krytyki literackiej w Polsce. — Dembiński: Stosunek włoskiej literatury politycznej do polskiej w XVI w. — Demeny: Zasady wychowania fizycznego. — Dzieździelewicz: Ważki Galicyi i przyległych krajów polskich. — Feldman: Piśmiennictwo polskie. —

Glogier: Encyklopedya staropolska. — Krasiński: Dzieła (wyd. Pini). — Korzon: Historya nowożytna. — Kallenbach: O improwizacyi Konrada. — Kosiński: Zasadnicze pojęcia w architekturze. — Konopnicka: Poezye w nowym układzie. — Doleżan: Historya sztuki. — Mickiewicz: Dzieła (wyd. Tow. lit.). — Muther: Historya malarstwa. — Poniatowska: Listy do Bohdana Zaleskiego. — Pamiętnik Tow. lit. A. Mickiewicza. — Rehmann: Karpaty. — Karłowicz: Słównik języka polskiego. — Strzemelska-Weryho: Wychowanie przedszkolne. — Thesaurus linguae latinae (c. d.). — Wojciechowski: Szkice historyczne do XI. w. — Walberg: Psychologia dziecka. — Wróblewski: Zasady piękna w sztuce. — Bergmann: Soziale Pädagogik. — Brandis: Die Renaissance in Florenz und Rom. — Creizenach: Geschichte des neueren Dramas. — Clessin: Deutsche Excursions-Molluskenfauna. — Helmholz: Weltgeschichte. — Hilber: Neue und wenig bekannte Conchylien. — Noack: Homerische Paläste. — Rosenberg: Lehrbuch der Physik. — Rehmke: Die Seele des Menschen. — Swoboda: Griechische Geschichte. — Schmidt-Hannak: Geschichte der Pädagogik. — Volkmann: Naturprodukt und Kunstwerk. Grenzen der Künste. — Lange: Thukydides. — Waldeck: Praktische Anleitung zum Unterricht in der lat. Sprache. — Zwiedenek-Südenhorst: Venedig als Weltmacht.

2. Biblioteka uczniów.

Z końcem roku szkolnego 1904 było:

w języku polskim . . .	928	dzieł w	1161	tomach
w języku niemieckim . .	650	„ „	806	„

W roku szkolnym 1905 przybyło:

w języku polskim . . .	47	dzieł w	58	tomach
w języku niemieckim . .	20	„ „	29	„

Przeto z końcem roku szkolnego 1905 liczy biblioteka:

w języku polskim . . .	975	„ „	1219	„
w języku niemieckim . .	670	„ „	837	tomach

3. Czasopisma.

1. Biblioteka warszawska. — 2. Gazeta lwowska. 3. Kosmos. — 4. Kwartalnik historyczny. — 5. Muzeum. — 6. Pamiętnik literacki. — 7. Przewodnik bibliograficzny. — 8. Przewodnik naukowy i literacki. — 9. Przegląd Polski. — 10. Rocznik Akademii Umie-

jętności. — 11. Reforma szkolna. — 12. Wszechświat. — 13. Archiv für Slavische Philologie, — 14. Jahrbücher (neue) für das klassische Altertum. — 15. Lehrproben und Lehrgänge. — 16. Rundschau für Geographie und Statistik. — 17. Wochenschrift für klassische Philologie. — 18. Zeitschrift f. österr. Gymnasien. — 19. Literarisches Zentralblatt.

B. Gabinet fizykalny.

Z końcem roku 1904 było przyrządów 449.

W roku 1905 zakupiono:

1. Figury do wykazania środka ciężkości. — 2. Endosmometr podług Dudrochet'a. — 3. Dzwon nurkowy. — 4. Nurek kartezyański. — 5. Przyrząd do przeciskania rtęci. — 6. Przyrząd do wykazania współbrzmienia podług Drentelna. — 7. Resonatorów 10 podług Helmholza. — 8. Widełki stroikowe a,=435. — 9. Przyrząd do naśladowania irradyacyi sierpa księżycowego. — 10. Ciemnia optyczna. — 11. Lupa aplanatyczna podwójna. — 12. Kostka szpatu do wykazania podwójnego załamania światła. — 13. Przyrząd do wykazania rozszerzalności cieczy. — 14. Przyrząd do wykazania zastoju we wrzeniu wody. — 15. Przyrząd do wytwarzania lodu przez parowanie. — 16. Rurka napełniona płynnym bezwodnikiem węglowym. — 17. Przyrząd do wykazania zjawiska przy temperaturze krytycznej gazu. — 18. Przyrząd do wykazania własności pary nasyconej i przegrzanej. — 19. Kalorimetr podług Lavoisier'a. — 20. Igła magnesowa zawieszona na nitce. — 21. Przyrząd do wykazania linij magnetycznych. — 22. Elektrofor.

C. Gabinet historyi naturalnej.

Z końcem roku szkolnego 1904 liczył inwentarz gabinetu 839 numerów. W bieżącym roku szkolnym zakupiono:

1) 15 tabl. zoologicznych Schreibera. 2) 3 tablice geologiczne Schreibera. 3) lupę demonstracyjną. 4) skalę twardości w pudełku. 5) okaz kryształu soli z naftą. 6) blaszkę platyny. 7) modele zwiększonych kwiatów: Salix alba, Primulu officinalis, Orchis morio. 8) dwa kręgi człowieka piersiowe i jeden szyjny. 9) Butus afer. (prep. spir.) 10) Carcharias glaucus. 11) Accipenser sturio. 12) Salmo fario. 13) Perca fluviatilis. 14) Cyprinus carpio. 15) Rana esculenta. 16) Corvus cornix. 17) Corvus monedula. 18) Fringilla car-

duelis. 19) Fr. coelebs. 20) Fr. linota. 21) Fr. linaria. 22) Fr. spinus. 23) Hirundo rustica. 24) Picus minor. 25) Motacilla alba. 26) Oriolus galbula. 27) Regulus cristatus. 28) Troglodytes parvulus 29) Turdus merula. 30) Perdix cinerea. 31) Coturnix communis.

D. Gabinet archeologiczny.

Nabytki roku 1905 obejmują:

A. w dziale odlewów gipsowych: 1. Diana z Versailles. 2. Afrodite Knidyjska.

B. w dziale tablic ściennych: 1. C. Schuster, Delfy (Oldenbourg).

C. w dziale dyapozytyw skioptyunowych: nowych dyapozytyw 44.

D. w dziale fotografii dzieł sztuki 37.

E. w dziale publikacyi naukowych: 1) H. Luckenbach, Olympia und Delphi. 2)Huelsen, Das Forum Romanum, seine Geschichte und Denkmäler. 3) Petersen, Comitium, Rostra, Grab des Romulus. 4) Holzinger-Amelung, Rom I. Die antike Kunst. 5) Mužik, Lehr- und Anschauungsbehelfe zu den lat. Schulklassikern. 6) Roscher: Ausführl. Lexikon der griech. u. röm. Mythologie.

Uczeń kl. 8 a Eugeniusz Krenzel wykonał bardzo starannie »Świątynię Pokoju Augusta« według rekonstrukcyi Niemanna w podwójnym widoku, a uczeń kl. 7 a Abraham Menkes narysował plan term Tytusa i Trajana podług rys. kollekcyi Destailleura.

VI.

a) Statystyka

(Oddziały **b** stanowią oddziały równorzędne pod

	W klasie							
	I.				II.			
	a	b	c	d	a	b	c	d
1. Liczba uczniów:								
Z końcem r. 1903/4 było	58	54	56	49	53	55	53	—
Z początkiem r. 1904/5 przyjęto .	74	66	77	—	61	58	57	54
W ciągu roku szkolnego przybyło .	3	1	4	—	—	—	1	—
Przyjęto razem . . .	77	67	81	—	61	58	58	54
Między tymi było:								
a) Przybyłych z obcych zakładów								
z klasy niższej	73	64	69	—	3	4	2	2
powtarzających klasę . . .	1	1	1	—	1	—	4	—
b) Ponownie przyjętych								
z klasy niższej	—	—	—	—	57	51	52	47
powtarzających klasę . . .	3	2	11	—	—	3	—	5
W ciągu roku wystąpiło .	9	14	16	—	2	7	5	11
Liczba uczniów na końcu r. 1904/5	68	53	65	—	59	51	53	43
Między tymi było:								
Publicznych	65	53	63	—	54	50	51	43
Prywatystów	3	—	2	—	5	1	2	—
2. Wedle miejsca urodzenia:								
Ze Lwowa	36	32	37	—	31	23	27	23
„ powiatów w Galicyi	27	20	21	—	20	26	23	20
„ W. Ks. krakowskiego	—	—	1	—	2	—	—	—
„ Wielkopolski	—	1	—	—	—	—	—	—
„ Królestwa Polskiego	—	—	1	—	—	1	—	—
„ Austryi niżnej	—	—	1	—	1	—	—	—
„ Bukowiny	1	—	1	—	—	—	1	—
„ Istryi	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Szląska	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Tyrolu	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Węgier	—	—	—	—	—	—	—	—
„ Rosyi	—	—	1	—	-	—	—	—
„ Rumunii	1	—	—	—	—	—	—	—
Razem	65	53	63	—	54	50	51	43

uczniów.

osobnem pedagogiczno-dydaktycznem kierownictwem),

W klasie														Razem
III.			IV.		V.			VI.		VII.		VIII.		
a	b	c	a	b	a	b	c	a	b	a	b	a	b	
47	52	40	59	64	45	48	—	38	52	42	39	30	32	967
55	58	51	67	64	47	43	42	47	48	38	50	40	41	1138
1	2	2	—	1	—	4	2	3	1	1	1	-	—	27
56	60	53	67	65	47	47	44	50	49	39	51	40	41	1165
1	2	3	5	3	4	4	7	5	4	—	1	—	—	256
1	2	3	3	—	2	1	3	—	2	5	—	—	—	30
44	50	40	55	60	40	40	32	41	43	30	49	36	41	808
10	6	7	4	2	1	2	2	4	—	4	1	4	—	71
9	6	3	11	5	8	2	4	3	5	7	7	2	—	136
47	54	50	56	60	39	45	40	47	44	32	44	38	41	1029
47	51	49	52	60	38	44	39	47	44	32	43	38	40	1003
—	3	1	4	—	1	1	1	—	—	—	1	—	1	26
26	25	26	29	25	17	26	21	24	17	12	18	15	16	506
19	25	19	23	34	20	18	17	22	24	13	24	21	22	458
—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	3	—	—	—	8
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	4
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	4
—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1	—	1	—	7
—	—	—		—		—	—	—	—	—	—	—	1	1
1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	—	—	—	—	—	-	—	—	—	—	—	—	1
—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
1	—	—	—	—	—	—	1	—	2	1	—	1	—	7
—	—	1	—	—	-	—	—	—	—	1	—	—	—	3
47	51	49	52	60	38	44	39	47	44	32	43	38	40	1003

	W klasie							
	I.				II.			
	a	b	c	d	a	b	c	d
3. Wedle języka ojczystego:								
Polaków	49	52	63	—	34	50	49	42
Rusinów	15	–	—	—	20	—	—	—
Czechów	—	–	—	—	—	—	—	—
Niemców	1	1		—	—	—	2	1
Razem . . .	65	53	63	—	54	50	51	43
4. Wedle wyznania religijnego:								
Katolików r. lat.	42	42	40	—	22	40	37	26
„ r. gr.	17	—	—	—	23	—	—	—
Ewangielików	1	1	1	—	—	—	1	1
Menonitów	—	—	—	—	—	—	1	—
Wyznania mojżeszowego	5	10	22	—	9	10	12	16
Razem . . .	65	53	63	—	54	50	51	43
5. Według miejsca pobytu rodziców:								
Miejscowych . . , ...	51	47	50	—	42	43	41	34
Zamiejscowych	14	6	·3	—	12	7	10	9
Razem . . .	65	53	63	—	54	50	51	43
6. Klasyfikacya z końcem roku 1904/5.								
Stopień I. z odznaczeniem . . .	10	8	5	—	8	5	4	1
„ I.	46	36	44	—	37	37	29	28
Do egzaminu poprawczego przeznaczono	2	3	4	—	2	4	1	1
Stopień II.	3	3	5	—	5	3	11	9
„ III.	3	3	5	—	2	1	6	4
Nieklasyfikowano	1	—	—	—	—	—	—	—
Razem . . .	65	53	63	—	54	50	51	43
7. Uzupełnienie klasyfikacyi z r. 1903/4.								
Do egzaminu poprawczego przeznaczono	5	2	4	2	7	5	7	—
Egzamin zdało	5	2	4	2	6	4	5	—
Zatem otrzymało:								
Stopień I. z odznaczeniem . . .	8	7	3	5	6	9	4	—
„ I.	41	42	44	41	37	37	39	—
„ II.	—	1	1	2	6	3	6	—
„ III.	4	2	2	1	3	4	4	—
Nieklasyfikowano	2	—	4	—	—	—	—	—
Razem . . .	55	52	54	49	52	53	53	—

W klasie														Razem
III.			IV.		V.			VI.		VII.		VIII.		
a	b	c	a	b	a	b	c	a	b	a	b	a	b	
37	51	48	47	60	31	43	37	38	44	30	43	32	40	920
10	—	—	5	–	7	–	—	9	—	2	—	6	—	74
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	8
47	51	49	52	60	38	44	39	47	44	32	43	38	40	1003
10	43	28	25	41	20	31	21	21	39	15	32	19	26	620
15	—	—	9	—	7	—	—	11	—	2	—	6	-	90
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	6
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	2
22	8	21	18	19	11	12	17	15	5	15	11	13	14	285
47	51	49	52	60	38	44	39	47	44	32	43	38	40	1003
28	44	38	36	38	32	37	29	36	34	26	36	27	28	777
19	7	11	16	22	6	7	10	11	10	6	7	11	12	226
47	51	49	52	60	38	44	39	47	44	32	43	38	40	1003
5	6	5	1	6	7	5	1	6	6	1	8	1	4	103
35	29	41	42	42	22	33	23	32	29	27	28	31	33	704
1	8	—	2	7	3	4	4	1	5	4	5	2	1	64
4	1	3	6	3	5	—	7	5	4	—	2	2	1	82
2	6	—	1	1	1	2	3	2	—	—	—	—	1	43
—	1	—	—	1	—	—	1	1	—	—	—	2	—	7
47	51	49	52	60	38	44	39	47	44	32	43	38	40	1003
5	4	4	7	6	9	4	—	7	6	3	5	2	2	96
5	3	3	7	6	8	4	—	7	6	3	4	1	2	87
1	7	2	8	7	6	7	—	—	7	2	4	2	3	98
26	35	36	46	50	35	36	—	33	40	33	31	21	28	731
10	6	1	3	2	3	4	—	4	1	6	1	3	1	64
7	4	—	1	3	—	1	—	—	2	—	—	1	—	39
2	—	—	—	1	1	—	—	1	—	—	1	2	—	14
46	52	39	58	63	45	48	—	38	50	41	37	29	32	946

b) Przedmioty nadobowiązkowe.

Na naukę	historyi kraju rodzinnego	uczęszczało	. 425	uczniów
„ „	kaligrafii	„	. 162	„
„ „	języka ruskiego	„	. 76	„
„ „ „	francuskiego	„	. 41	„
„ „ „	angielskiego	„	. 32	„
„ „	rysunków	„	. 63	„
„ „	śpiewu	„	. 231	„
„ „	stenografii	„	. 74	„

c) Wiek uczniów z końcem II. półrocza.

11 lat u 67 uczniów	18 lat u 23 uczniów
12 „ „ 59 „	19 „ „ 22 „
13 „ „ 31 „	20 „ „ 14 „
14 „ „ 17 „	21 „ „ 12 „
15 „ „ 4 „	22 „ „ 2 „
	23 „ „ 5 „
	26 „ „ 1 „

VII.

Opłaty uczniów.

Opłatę szkolną składało:	*a)* w I. półroczu	369	uczniów
	b) „ II. „	352	„
Od połowy uwolnionych:	*a)* „ I. „	1	„
	b) „ II. „	—	„
Od całej opłaty uwolnionych:	*a)* „ I. „	775	„
	b) „ II. „	676	„

Opłata szkolna wynosiła w obydwóch półroczach .	28.820 K	— h
Taksy wstępne wynosiły	1.201 „	20 „
Datki na zbiory naukowe	2.330 „	— „
Za duplikaty świadectw	108 „	— „
Liczba stypendyów	22 „	— „
Ogólna suma stypendyów	6.706 „	— „

VIII.
Sprawa wychowania fizycznego i estetycznego.

Nauka gimnastyki jako przedmiotu obowiązkowego odbywała się w każdej klasie dwa razy tygodniowo po jednej godzinie. W porze zimowej odbywały się ćwiczenia w umyślnie do tego urządzonej sali gimnastycznej, zaś w porze letniej na boisku szkolnem, gdzie uczniowie zapoznawali się z regułami i zasadami gier i zabaw. Nadto w miesiącu maju i czerwcu bawili się uczniowie każdego poniedziałku i czwartku na placu powystawowym pod kierownictwem pp. Hamburgera, Jana Majerskiego i Dr. Piaseckiego, nauczycieli zakładu. W dni pogodne udawali się uczniowie na dalsze wycieczki poza miasto.

Chętnie uprawiano w zakładzie muzykę orkiestralną na instrumentach dętych. Uczniowie schodzili się trzy razy tygodniowo i odbywali pod kierownictwem p. Jana Majerskiego próby. Kapela zakładu występywała przy każdej uroczystości szkolnej, nadto przygrywała uczniom, gdy ci udawali się na zabawę lub na dalszą wycieczkę, tudzież podczas aktu koronacyi Matki Boskiej Pocieszenia odegrała pieśni kościelne.

Istnienie swoje i rozwój zawdzięcza kapela przedewszystkiem ofiarności grona nauczycielskiego, które miesięcznymi datkami pokrywało przeważną część wydatków połączonych z utrzymaniem orkiestry.

IX.
Pomoc naukowa.

Dochód.

1.	Sześć 4% listów Tow. kred. ziem. po 200 K .	1200·— K
2.	Książeczka kasy oszczędności Nr. 142444 .	700·— „
3.	Reszta z r. 1904	246·93 „
4.	6 kuponów od listów zastawnych . .	23·88 „
5.	Przy wpisach zebrano	139·80 „
6.	Z wieczorku na cześć Mickiewicza . .	66·90 „
	Do przeniesienia .	2377·51 K

	Z przeniesienia .	2377·51 K
7.	WP. Koziołowa	30·— „
8.	Wp. dyrektor Petelenz	40·— „
9.	„ „ Dolnicki	12·60 „
10.	Ze składek grona nauczycielskiego . .	132·26 „
11.	Uczniowie kl. VIII złożyli	11·60 „
12.	Na egzortach ofiarowano do puszki . .	50·— „
	Razem .	2653·97 K

Rozchód.

1.	Jednorazowe wsparcie	10·— K
2.	Ubrania dla uczniów	280·— „
3.	Zakupiono książki szkolne	290·— „
	Razem . .	580·— K

Przeniesiono na rok 1906 kwotę 2074 K 89 h a to:

a) w effektach . .	1900·— K
b) w gotówce . .	174·89 „
Razem . .	2074·89 K

X.

Kronika Zakładu.

Rok szkolny 1904/5 rozpoczął się 3. września uroczystem nabożeństwem w kościele św. Maryi Magdaleny.

Egzamina wstępne do I. klasy odbywały się dnia 15. lipca i 1. września 1904.

Dnia 9. września 1904 uczestniczyła młodzież z gronem nauczycielskiem w nabożeństwie żałobnem za spokój duszy ś. p. Najjaśniejszej Cesarzowej Elżbiety.

Dnia 29. września 1904 uczestniczyła młodzież w procesyi urządzonej podczas Kongresu Maryańskiego.

Dzień Imienin Najjaśniejszego Pana Cesarza Franciszka Józefa obchodził Zakład 4. października 1904 uroczystem nabożeństwem w kościele św. Maryi Magdaleny.

W dniu Patrona zakładu św. Jana Kantego odprawione zostało 25. października 1904 uroczyste nabożeństwo, podczas którego wygłosił kazanie O. Anioł.

Dnia 30. października 1904 uczestniczyła młodzież z gronem nauczycielskiem w uroczystości odsłonięcia pomnika wiekopomnego wieszcza Adama Mickiewicza.

W dniu Imienin ś. p. Najjaśniejszej Cesarzowej Elżbiety 19. listopada 1904 uczestniczyła młodzież wraz z gronem nauczycielskiem w uroczystem nabożeństwie, odprawionem w kościele św. Maryi Magdaleny.

W rocznicę śmierci nieodżałowanego dyrektora ś. p. Walentego Kozioła odprawione zostało 24. listopada 1904 nabożeństwo żałobne, w którem uczestniczyło grono z młodzieżą.

Staraniem młodzieży odbył się dnia 11. grudnia 1904 poranek deklamacyjno-wokalny na cześć »Trzech Wieszczów«.

Egzamin dojrzałości poprawczy w terminie zimowym odbył się w części piśmiennej dnia 5. lutego, w części ustnej dnia 6. lutego 1905 pod przewodnictwem dyrektora zakładu.

W miesiącu kwietniu lustrował zakład c. k. Inspektor krajowy szkół JW. Pan Jan Lewicki.

Egzamin dojrzałości w terminie letnim 1905 odbył się w części piśmiennej od 8. do 12. maja, ustny w zakładzie głównym od 22. do 26. maja pod przewodnictwem c. k. Inspektora krajowego szkół JW. Pana Jana Lewickiego, w oddziałach równorzędnych od 31. maja do 9. czerwca 1905 pod przewodnictwem c. k. dyrektora III. gimnazyum we Lwowie Dra. Franciszka Tomaszewskiego.

Dnia 28. maja 1905 uczestniczyła młodzież w uroczystości koronacyjnej Najśw. Maryi Panny.

Dnia 28. czerwca 1905 odprawione zostało nabożeństwo żałobne za spokój duszy ś. p. Najj. Cesarza Ferdynanda, w którem uczestniczyła młodzież z gronem nauczycielskiem.

W pielgrzymce młodzieży do Rzymu, urządzonej przez JE. Najprzewielebniejszego ks. Arcybiskupa Dra. Józefa Bilczewskiego podczas świąt Wielkanocnych uczestniczyło 5 uczniów tutejszego zakładu: Danielec Zygmunt, Nycz Mikołaj, Poplicha Józef, Umański Tadeusz i Żółkiewski Tadeusz.

W ciągu roku szkolnego przystępowała młodzież szkolna trzy razy do św. Sakramentów Pokuty i Ołtarza i odprawiła w czasie wielkanocnym rekolekcye.

Rok szkolny zakończono dnia 15. lipca 1905 uroczystem nabożeństwem dziękczynnem i rozdaniem świadectw.

Klasyfikacya.

Klasa I a.

Stopień celujący:

1. Dadak Mieczysław
2. Dorosz Jan
3. Graumann Mendel
4. Hoffmann Maksymilian
5. Kiełb Stanisław
6. Kołodziejski Zygmunt
7. Kossonoga Jan
8. Stocki Włodzimierz
9. Stosyk Stefan
10. Wołyniec Roman

Stopień pierwszy:

1. Akselrad Dawid
2. Arzt Zygmunt
3. Aschenberg Włodzimierz
4. Badarycz Lukasz
5. Barutowicz Stefan
6. Becko Michał
7. Beker Zygmunt
8. Biliński Stanisław
9. Blaim Józef
10. Bruchnalski Gustaw
11. Brunicki Jan
12. Butkowski Mieczysław
13. Czado Maryan
14. Czuszkiewicz Józef
15. Demków Roman
16. Dzieliński Edward
17. Englert Adam
18. Fux Feliks
19. Grycko Emilian
20. Hardt Edmund
21. Haselbach Henryk
22. Hipp Jan
23. Hołowiak Antoni
24. Hubrich Eugeniusz
25. Jaenicke Witołd
26. Kachalik Leonard
27. Kaczmarski Włodzimierz
28. Kalityński Zygmunt
29. Kalkus Franciszek
30. Kociuba Adam
31. Kornażyński Władysław
32. Kos Franciszek
33. Kotliński Kazimierz
34. Kozakiewicz Justyn
35. Krogulski Tomasz
36. Kułakowski Tadeusz
37. Lutman Stanisław
38. Maliszewski Jerzy
39. Mykietiuk Tadeusz
40. Patraszewski Jan
41. Sawczyn Aleksander
42. Smidowicz Zdzisław
43. Szewczuk Mikołaj
44. Wajda Emilian
45. Zawadzki Jan
46. Zawadzki Kazimierz

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2; stopień drugi otrzymało 3; stopień trzeci 3.

Klasa I b.

Stopień celujący:

1. Borkowski Stanisław
2. Holinkowski Stefan
3. Joszt Rudolf
4. Kręczyński Tadeusz
5. Stanoszek Piotr
6. Tomicki Stanisław
7. Vogelfänger Zygmunt
8. Wyczyński Jan

Stopień pierwszy:

1. Foryst Ferdynand
2. Kasza Józef
3. Kozłowski Wiktor
4. Legeżyński Michał
5. Liana Józef
6. Łoziński Roman
7. Martynowicz Leander
8. Mikołajski Maryan
9. Niedzielski Jan
10. Rosner Zygfryd
11. Schneekraut Jakób
12. Schneider Norbert
13. Seretny Józef
14. Skrukwa Józef
15. Śliwiński Jan
16. Słowik Jan
17. Słowik Leon
18. Smereka Stanisław
19. Sołtys Tadeusz
20. Sonne Julian
21. Spysz Stanisław
22. Sroka Maryan
23. Stronczak Czesław
24. Styrna Władysław
25. Szandrowski Stanisław
26. Szczygieł Rudolf
27. Terlecki Władysław
28. Tobiczyk Władysław
29. Tokarzewski Stanisław
30. Türkenkopf Dawid
31. Wałach Tadeusz
32. Wróbel Franciszek
33. Wróbel Franciszek Józef
34. Zielonka Adam
35. Zittronenblat Marcin
36. Zubik Tadeusz

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3; stopień drugi otrzymało 3; stopień trzeci 3.

Klasa I c.

Stopień celujący:

1. Begleiter Zygmunt
2. Hayder Adam
3. Kirschbaum Wilhelm
4. Nowak Jan
5. Primost Juliusz

Stopień pierwszy:

1. Berner Leon
2. Bogner Karol
3. Darski Bronisław
4. Diamant Józef
5. Feldstein Tadeusz
6. Finsterbusch Seweryn
7. Goldbaum Szymon
8. Grocholski Maryan

9. Halpern Markus
10. Herbst Mieczysław
11. Janowski Mieczysław
12. Kandel Bernard
13. Kalt Max
14. Kolankowski Maryan
15. Kostecki Rudolf
16. Kral Władysław
17. Kramer Józef
18. Król Sylwester
19. Lemel Herman
20. Łaban Kalman
21. Łopatka Wiktor
22. Majewski Kazimierz
23. Moniak Józef
24. Niewiadomski Stanisław
25. Ossuchowski Józef
26. Patryn Józef
27. Pauluchów Mieczysław
28. Pawłowski Tadeusz
29. Pinda Kazimierz
30. Piskozub Władysław
31. Piwernetz Antoni
32. Przednowek Szymon
33. Rapak Karol
34. Rajczuk Maks
35. Sapieha Franciszek
36. Schneider Józef
37. Schneider Stanisław
38. Schnür-Pepłowski Leon
39. Sedlaczek Franciszek
40. Sędzimir Tadeusz
41. Szczurowski Jan
42. Szylling Gustaw
43. Wohlfeld Gutman
44. Zdunek Celestyn

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4; stopień drugi otrzymało 5; stopień trzeci 5.

Klasa II a.

Stopień celujący:

1. Bělohlavek Roman
2. Błażewski Stanisław
3. Dziura Józef
4. Ekielski Aleksander
5. Górzycki Wincenty
6. Hołyński Aleksander
7. Lewkowicz Józef
8. Szczerba Teofil

Stopień pierwszy:

1. Antoniewicz Włodzimierz
2. Baczyński Aleksander
3. Bader Mieczysław
4. Bajsarowicz Józef
5. Bardach Józef
6. Bereźnicki Karol
7. Berger Maurycy
8. Białkowski Michał
9. Biernat Leon
10. Bohonos Włodzimierz
11. Butkowski Zygmunt
12. Dudziński Tadeusz
13. Durkalec Krzysztof
14. Engelder Julian
15. Felbinger Marcin
16. Garczyński Tadeusz
17. Goczyca Józef
18. Greńków Eugeniusz
19. Grzebieniak Włodzimierz
20. Hoffmann Jan
21. Illeczko Zygmunt
22. Jahnsohn Józef
23. Kaliciński Ludwik
24. Karabanowski Wojciech
25. Karowiec Benedykt
26. Kossendiak Michał
27. Kurylak Aleksander
28. Letza Franciszek

29. Maliszewski Leon
30. Nadel Rudolf
31. Pencak Karol
32. Rybowski Jan
33. Stecyk Piotr
34. Szeremeta Andrzej
35. Teichmann Józef
36. Ukraiński Teofil
37. Wajda Teofil

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2; stopień drugi otrzymało 5; stopień trzeci 2.

Klasa II b.

Stopień celujący:

1. Pietruski Stanisław
2. Rataj Roman
3. Sołtysik Kazimierz
4. Szumlakowski Maryan
5. Zamłyński Stefan.

Stopień pierwszy:

1. Chołoniewski Adam
2. Fraenkel Ludwik
3. Gross Henryk
4. Hamerski Karol
5. Harasymowicz Stanisław
6. Jabłoński Mieczysław
7. Jurjewicz Tadeusz
8. Oleksiński Aleksander
9. Peschel Karol
10. Piegdoń Władysław
11. Piesch Stanisław
12. Platowski Kazimierz
13. Rybicki Tomasz
14. Schwab Edward
15. Sernicki Zbigniew
16. Sobek Roman
17. Sobel Dawid
18. Sokal Rudolf
19. Sokołowski Jan
20. Sokołowski Józef
21. Stecula Andrzej
22. Stefek Stanisław
23. Stolz Berthold
24. Stuchły Jerzy
25. Szajdek Karol
26. Szajowicz Józef
27. Tyban Władysław
28. Tymusz Stanisław
29. Urzędowski Hieronim
30. Warczak Jan
31 Winiarski Władysław
32. Witoszyński Józef
33. Witz Salo
34. Wyszyński Kazimierz
35. Zipper Karol
36. Żurowski Feliks
37. Polakiewicz Karol.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4; stopień drugi otrzymało 3; stopień trzeci 1.

Klasa II c.

Stopień celujący:

1. Kaniak Michał
2. Koller Chaim
3. Romański Tadeusz
4. Różycki Karol

Stopień pierwszy:

1. Brennenstuhl Józef
2. Czajkowski Tadeusz
3. Czaporowski Józef
4. Daszyński Tomasz
5. Dominów Franciszek
6. Dornberg Felix
7. Dorożyński Maryan
8. Gorecki Tadeusz
9. Göttel Karol
10. Grossfeld Emanuel
11. Heller Saul
12. Hołda Franciszek
13. Jekiel Tadeusz
14. Kahanek Aleksander
15. Kalisman Adolf
16. Kintzi Leonard
17. Kozłowski Edward
18. Landesberger Juliusz
19. Lenik Ferdynand
20. Lewicki-Brückner Adam
21. Lichowski Józef
22. Lis Bronisław
23. Ostrowski Tadeusz
24. Podhaniuk Maryan
25. Sann Otto
26. Schüller Rudolf
27. Silber Bernard
28. Strzelecki Aleksander
29. Wojnarowski Izydor

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1; stopień drugi otrzymało 11; stopień trzeci 6.

Klasa II d.

Stopień celujący:

1. Kramarzewski Stanisław.

Stopień pierwszy:

1. Begleiter Stanisław
2. Boretz Mojżesz
3. Blejarski Władysław
4. Dobosz Jakób
5. Hausmann Bronisław
6. Hutter Izak
7. Karczmarski Franciszek
8. Kikiewicz Ryszard
9. Korczyński Leopold
10. Kraus Edward
11. Krzyż Bronisław
12. Kuczyński Eugeniusz
13. Mossalski Stefan
14. Meller Otto
15. Neuberger Ludwik
16. Onyszkiewicz Longin
17. Pelczarski Antoni
18. Perlmutter Alfred
19. Polniakowski Jan
20. Rapp Julian
21. Rosenfeld Hugo
22. Rosner Józef
23. Saumselig Arnold
24. Schick Otto
25. Schlamm Majer
26. Schwadron Nisen
27. Więckowski Zygmunt
28. Zahaczewski Maryan.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1; stopień drugi otrzymało 9; trzeci 4.

Klasa III a.

Stopień celujący:

1. Beaurain Witołd
2. Blass Salamon
3. Drewniak Włodzimierz
4. Ładoś Aleksander
5. Süsswein Herman.

Stopień pierwszy:

1. Beer Artur
2. Beigel Leopold
3. Biegański Janusz
4. Bombas Ludwik
5. Brumer Ludwik
6. Brühl Dawid
7. Buber Bronisław
8. Ecker Izaak
9. Fakel Izydor
10. Federbusch Jakób
11. Fränkel Emanuel
12. Fritz Aleksander
13. Gartenberg Wiktor
14. Grossmann Arnold
15. Hescheles Maurycy
16. Kahane Henryk
17. Kanczuger Izaak
18. Kaszyński Leopold
19. Kłapacz Michał
20. Koffler Izaak
21. Kostiuk Włodzimierz
22. Krieg Marek
23. Lewicki Bogdan
24. Liebich Zdzisław
25. Nadel Jakób
26. Palewicz Jan
27. Partyka Józef
28. Popowicz Roman
29. Pops Jakób
30. Senyszyn Roman
31. Sprecher Karol
32. Szymała Leon
33. Wacło Włodzimierz
34. Wierzbicki Józef
35. Zabłocki Tomasz.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1; stopień drugi otrzymało 4; stopień trzeci 2.

Klasa III b.

Stopień celujący:

1. Duszczyński Edward
2. Gidlewski Józef
3. Gościcki Witold
4. Grocholski Zygmunt
5. Kunz Aleksander
6. Samuely Stanisław

Stopień pierwszy:

1. Besen Zygfryd
2. Dąbski Emil
3. Gabel Ludwik
4. Galotzy Zdzisław
5. Goebel Jerzy
6. Goebel Karol
7. Hirschtritt Michał
8. Hüss Ludwik
9. Klimek Stanisław
10. Kotlarz Kazimierz

11. Kozłowski Tadeusz
12. Krogulski Tadeusz
13. Książkiewicz Kazimierz
14. Lalka Wilhelm
15. Liana Franciszek
16. Łańcucki Jan
17. Martynowicz Miłosz
18. Matkowski Andrzej
19. Matula Władysław
20. Pfeifer Jan
21. Piro Karol
22. Prökl Kazimierz
23. Raps Emil
24. Skulski Władysław
25. Sobota Mieczysław
26. Sommer Leopold
27. Szymański Władysław
28. Wittlin Wilhelm
29. Znaczkiewicz Edward.

Do egzaminu poprawczego przezeczaczono 8; stopień drugi otrzymał 1; stopień trzeci 6.

Klasa III c.

Stopień celujący:

1. Bronowski Alfons
2. Landau Ludwik
3. Łysakowski Zdzisław
4. Tustanowski Stanisław
5. Wittlin Paweł.

Stopień pierwszy:

1. Baar Ludwik
2. Bant Antoni
3. Bardzik Maryan
4. Bauer Mieczysław
5. Ehrlich Jakób
6. Fisch Mieczysław
7. Herbst Tadeusz
8. Hütt Filip
9. Jasiński Mieczysław
10. Katz Antoni
11. Kawecki Adam
12. Kochmann Zygmunt
13. Kosiński Tadeusz
14. Kroth Maurycy
15. Kryciński Walenty
16. Mamczuk Robert
17. Naganowski Stanisław
18. Popper Aleksander
19. Rudnicki Maryan
20. Salzberg Zygmunt
21. Schapira Marcin
22. Scharf Henryk
23. Schatten Salomon
24. Scheps Maurycy
25. Schrötter Leopold
26. Schwarz Izydor
27. Schwarzwald Edwin
28. Schwieger Józef
29. Śnieszyk Henryk
30. Sonne Edmund
31. Spatz Arnold
32. Świeżawski Adam
33. Tempel Arnold
34. Tennenbaum Abraham
35. Torbé Jakób
36. Toth Walery
37. Warchałowski Piotr
38. Weinstock Leon
39. Wild Karol
40. Zajączkowski Michał
41. Zbořil Józef.

Stopień drugi otrzymało 3.

Klasa IV a.

Stopień celujący:

1. Bronarski Ludwik.

Stopień pierwszy:

1. Bardach Maurycy
2. Bedlewicz Edward
3. Bedlewicz Franciszek
4. Bednarczuk Łukasz
5. Belemer Maksymilian
6. Bereza Alfred
7. Bergstein Szlojme
8. Bergtraun Ignacy
9. Błażewski Antoni
10. Brendel Józef
11. Bromirski Jan
12. Brzezina Roman
13. Chodziakiewicz Andrzej
14. Chorkawy Władysław
15. Daisenberg August
16. Dubsky Bolesław
17. Englert Józef
18. Fąfara Ludwik
19. Flecker Karol
20. Goldstein Henryk
21. Grodzicki Mieczysław
22. Hermanowski Dyonizy
23. Hładczuk Seweryn
24. Hochmann Norbert
25. Hołowka Włodzimierz
26. Horodyski Adam
27. Jaśkiewicz Stanisław
28. Kobak Michał
29. Krebs Henryk
30. Kucharski Stanisław
31. Lemel Oswald
32. Mann Leib
33. Menasches Maksymilian
34. Nadel Aron
35. Naganowski Franciszek
36. Sawicki Jan
37. Sonne Maksymilian
38. Szczerba Tadeusz
39. Tobiczyk Franciszek
40. Treter Jan
41. Wołyniec Aleksander
41. Zawadzki Jan.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 2; stopień drugi otrzymało 6; stopień trzeci 1.

Klasa IV b.

Stopień celujący:

1. Dąbek Stanisław
2. Fraenkel Karol
3. Kohl Aleksander
4. Krajewski Stanisław
5. Mudrak Antoni
6. Wolańczyk Michał

Stopień pierwszy:

1. Barbag Seweryn
2. Birnbach Henryk
3. Burstin Izak
4. Chrząszczyński Stefan
5. Ewen Chaim
6. Faranowski Tadeusz
7. Feit Aleksander
8. Finkelstein Adolf

9. Flejtuch Kazimierz
10. Gross Adolf
11. Harasymowicz Jan
12. Hausmann Zygmunt
13. Horowitz Józef
14. Kłos Józef
15. Krupski Władysław
16. Matula Stanisław
17. Matuszewski Justyn
18. Müller Józef
19. Nadel Jakób
20. Ostrowski Stanisław
21. Pietruski Oktaw
22. Romanowski Henryk
23. Rosenmann Emanuel
24. Roth Edwin
25. Róg Jan
26. Sahanek Roman
27. Schneebaum Maurycy
28. Stepek Emil
29. Stopa Roman
30. Szczurek Jędrzej
31. Szechiński Franciszek
32. Szwec Stanisław
33. Thom Maurycy
34. Urzędowski Rafał
35. Uszyński Wojciech
36. Walczyk Zygmunt
37. Winiarski Aleksander
38. Wiesenberg Józef
39. Witka Michał
40. Wróbel Franciszek
41. Wyczyński Czesław
42. Zarzycki Jakób

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 7; stopień drugi otrzymało 3; stopień trzeci 1.

Klasa V a.

Stopień celujący:

1. Fuhrmann Edward
2. Knopf Herman
3. Löwenstein Stanisław
4. Massalski Roman
5. Rosenbusch Edmund
6. Schwarz Kopel
7. Semis Artur.

Stopień pierwszy:

1. Baar Władysław
2. Bilor Maryan
3. Biłozor Włodzimierz
4. Czerwiec Mikołaj
5. Ditz Michał
6. Feller Leon
7. Geller Mendel
8. Hamerski Stanisław
9. Karol Zdzisław
10. Lemel Maurycy
11. Mach Roman
12. Maliszewski Jan
13. Marusyn Stefan
14. Maryan Edmund
15. Massalski Jerzy
16. Meisel Hersz
17. Mostowy Józef
18. Nyrkowski Władysław
19. Sobolewski Władysław
20. Wachtel Filip
21. Wojtalewicz Bolesław
22. Wołoszczuk Józef.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 3; stopień drugi otrzymało 5; stopień trzeci 1.

Klasa V b.

Stopień celujący:

1. Brenner Jakób
2. Ekiert Roman
3. Langner Roman
4. Prochaska Józef
5. Rubinfeld Febus.

Stopień pierwszy:

1. Aksentowicz Wacław
2. Balzer Maryan
3. Bryk Tadeusz
4. Brzezicki Eugeniusz
5. Bund Maksymilian
6. Fiala Eugeniusz
7. Hammer Leopold
8. Horn Maurycy
9. Jaworski Jerzy
10. Juśków Stanisław
11. Kowalewski Mieczysław
12. Kuzma Alfred
13. Kruczkowski Jan
14. Łoziński Emanuel
15. Małaczyński Mieczysław
16. Munzlinger Józef
17. Nowak Jan
18. Pawlewski Tadeusz
19. Pelz Roman
20. Petry Juliusz
21. Pichler Wilhelm
22. Pilewski Józef
23. Roland Eugeniusz
24. Rossowski Zygmunt
25. Schiffmann Adolf
26. Schumer Salamon
27. Silber Albert
28. Szkodziński Stanisław
29. Wagner Adam
30. Ważny Kazimierz
31. Weintraub Mojżesz
32. Wierzejski Józef

31. Zubik Maryan.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4; stopień trzeci otrzymało 2.

Klasa V c.

Stopień celujący:

1. Fiebert Herman.

Stopień pierwszy:

1. Dorosz Antoni
2. Fiehl Maksymilian
3. Gelmann Simche
4. Hausman Izydor
5. Hubel Adolf
6. Ignatowicz Stanisław
7. Karol Juliusz
8. Katz Arnold
9. Kloss Maryan
10. Klug Ernest
11. Kostołowski Wojciech
12. Kramarz Józef
13. Krause Henryk
14. Locker Jakób
15. Mahl Gustaw
16. Manner Józef
17. Menkes Emil
18. Rupp Henryk

19. Sladek Jerzy
20. Sroka Krzysztof
21. Suslak Eugeniusz
22. Walter Wiktor
23. Zawidowski Karol.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4; stopień drugi otrzymało 7; stopień trzeci 3.

Klasa VI a.

Stopień celujący:

1. Fuhrmann Ignacy
2. Grużewski Mieczysław
3. Hapanowicz Norbert
4. Kos Karol
5. Landau Alfred
6. Rathhauser Jonasz

Stopień pierwszy:

1. Albin Abraham
2. Antoniewicz Tadeusz
3. Armatys Bolesław
4. Arzt Adolf
5. Arzt Herman
6. Atlas Henryk
7. Berezowski Maryan
8. Biliński Tadeusz
9. Brygider Włodzimierz
10. Cengel Stanisław
11. Czapelski Alexander
12. Daszkiewicz Mieczysław
13. Dembiński Włodzimierz
14. Domaszewski Adam
15. Golański Jan
16. Heilberg Natan
17. Hescheles Izydor
18. Januszewski Kazimierz
19. Kalityński Mieczysław
20. Kopeć Antoni
21. Kościszewski Stanisław
22. Krówczyński Zbigniew
23. Madeyski Wincenty
24. Majewski Ludwik
25. Muzyka Maksym
26. Oberhard Leopold
27. Pańkiewicz Jan
28. Pasławski Alfred
29. Pokorny Gwido
30. Sobota Tytus
31. Terlecki Jan
32. Terlecki Tadeusz.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 1; stopień drugi otrzymało 5; stopień trzeci 2.

Klasa VI b.

Stopień celujący:

1. Brenner Abraham
2. Joszt Adolf
3. Nycz Mikołaj
4. Poplicha Józef
5. Rosenfeld Edwni
6. Zawadowski Witold.

Stopień pierwszy:

1. Barth Zbigniew
2. Biliński Edmund
3. Brzezowski Henryk
4. Diamant Maksymilian
5. Flisowskl Feliks
6. Kostecki Innocenty
7. Kręczyński Maryan
8. Krzakowski Władysław
9. Kułakowski Kazimierz
10. Krzyżanowski Zygmunt
11. Kwiatkowski Zygmunt
12. Morański Stanisław
13. Moskwiński Kazimierz
14. Nowotny Eugeniusz
15. Pikor Stefan
16. Pokiziak Władysław
17. Pindelski Adam
18. Schmidt Stanisław
19. Semkowicz Zygmunt
20. Seyfried Edmund
21. Skublicki Stanisław
22. Stuchły Stanisław
23. Stupnicki Roman
24. Sucharda Tadeusz
25. Szeremeta Stanisław
26. Voit Michał
27. Wittlin Jakób
28. Wondrausch Stanisław
29. Zenkner Jan.

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5; stopień drugi otrzymało 4.

Klasa VII a.

Stopień celujący:

1. Armatys Wiktor

Stopień pierwszy:

1. Anaszkiewicz Teofil
2. Baczes Maurycy
3. Bełtowski Marcin
4. Bryła Stanisław
5. Csala Paweł
6. Ditz Rudolf
7. Doller Maurycy
8. Ehrenreich Zygmunt
9. Frenkel Jeremiasz
10. Friedmann Szulem
11. Górka Franciszek
12. Hecht Edmund
13. Hardt Stanisław
14. Hescheles Henryk
15. Immerdauer Izaak
16. Katz Filip
17. Kraśniak Józef
18. Krzyż Stanisław
19. Kyc Adam
20. Lewicki Juliusz
21. Markl Walery
22. Menkes Abraham
23. Menkes Jakób
24. Menkes Maurycy
25. Schwarzbrand Bernard
26. Wagner Jan
27. Wehrstein Emil

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 4.

Klasa VII b.

Stopień celujący:

1. Nieduszyński Tadeusz
2. Przybylski Seweryn
3. Ruder Samuel
4. Samuely Aleksander
5. Sidorowicz Bogusław
6. Sucharda Aleksander
7. Wepper Tadeusz
8. Wysocki Józef

Stopień pierwszy:

1. Bader Karol
2. Buszek Stefan
3. Drak Juliusz
4. Englert Bronisław
5. Gamski Kazimierz
6. Gross Maryan
7. Habernoga Karol
8. Kierwiński Józef
9. Kropiwnicki Stanisław
10. Lindenbaum Oskar
11. Nowicki Czesław
12. Nowotarski Augustyn
13. Pawłowski Zygmunt
14. Pazirski Stefan
15. Pikor Tadeusz
16. Rosmarin Otto
17. Sapieha Paweł
18. Schwarz Mojżesz
19. Sethaler Karol
20. Sidorowicz Stanisław
21. Sprecher Samuel
22. Szapira Maksymilian
23. Szczerbowski Maryan
24. Tomasik Seweryn
25. Wierzbiański Wacław
26. Zaczek Jan
27. Zielonka Antoni
28. Zielonka Stanisław

Do egzaminu poprawczego przeznaczono 5; stopień drugi otrzymało 2.

Wynik egzaminu dojrzałości

przy końcu roku szkolnego.

Do egzaminu dojrzałości zgłosiło się:

a) w Zakładzie głównym.

a) Uczniów publicznych . . .	30	
b) Eksternistów	2	
Razem . .	32	

Z tych uznano za:

a) dojrzałych z odznaczeniem .	2	publ.
b) dojrzałych . . .	22	„
c) Pozwolono powtórzyć egzam. z jednego przedm. po feryach	5	„
d) Reprobowano na rok . .	1	„
e) Przed egzaminem odstąpiło .	2	ekst.
Razem . .	32	

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

1. Atlas Karol
2. Brumer Mojżesz
3. Carewicz Julian
4. Chorąży Stanisław
5. Czaprański Winc.
6. Dąbrowski Jan
7. Degen Albert
8. Finkelstein Febus
9. Flecker Wil. (z odz.)
10. Friser Henryk
11. Hillbricht St. (z odz.)
12. Hirschsprung Jakób
13. Jabłoński Piotr
14. Jaśkiewicz Adam
15. Karasiński Leopold
16. Krenzel Eugeniusz
17. Krypiakiewicz Leon
18. Patryn Adam
19. Pawlikiewicz Włodz.
20. Różycki Benedykt
21. Semis Józef
22. Smereka Eugeniusz
23. Stadnyk Andrzej
24. Weinreb Uszer

b) W oddziałach równorzędnych:

a) Uczniów publicznych . . .	37
b) Eksternistów	5
Razem . .	42

Z tych uznano za:	a) dojrzałych z odznaczeniem	4 publ.	1 ekst.
	b) dojrzałych . . .	26 „	2 „
	c) Pozwolono powtórzyć egzam. z jednego przedm. po feryach	5 „	1 „
	d) Reprobowano na rok .	2 „	— „
	e) Reprobowano bez terminu .	— „	1 „
	Razem . .	37 publ.	5 ekst.

Świadectwo dojrzałości otrzymali:

1. Barach Fryd. (z odz.)	12. Lorenz Stefan	23. Rysiak Jan
2. Frostig Mojżesz	13. Lothringer Maksym.	24. Sahanek Witold
3. Galotzy Wilibald	14. Mirkowski Michał	25. Schermant J. (z odz.)
4. Hnatowicz Juliusz	15. Odzierzyński Tad.	26. Schwarzapfel Mojż.
5. Jędrkiewicz Eman.	16. Pasławski Stefan	27. Smoleński Roman
6. Kimmelmann Osw.	17. Podwapiński Fran.	28. Sonne Emanuel
7. Kowalski Antoni	18. Poest Jan	29. Stefczyk Tadeusz
8. Kraemer Marcin	19. Rapaport Leopold	30. Syrovy J. (eks. z odz.)
9. Kruczkowski Fr. (ek.)	20. Rosenbaum Leon	31. Widawski Józef
10. Kucharski Maryan	21. Rothfeld Adolf	32. Umański St. (z odzn,)
11. Kulpa Paweł (ekst.)	22. Ruff Ira	33. Zawadzki Al. (z odz.).

OGŁOSZENIE.

Wpisy uczniów do Zakładu na rok szkolny 1905/6. będą się odbywały dnia 29., 30. i 31. sierpnia. Późniejsze zgłoszenie do zapisu tylko w wyjątkowych wypadkach może być uwzględnione.

Uczniowie mają się zgłaszać osobiście w towarzystwie rodziców lub opiekunów, przedłożyć świadectwo szkolne z ostatniego półrocza i rodowód w dwóch egzemplarzach.

Uczniowie nowo do Zakładu wstępujący mają przedłożyć:

a) metrykę urodzenia, bez której żaden uczeń do Zakładu nie będzie przyjęty;

b) świadectwo szkolne tego Zakładu, gdzie przedtem pobierali naukę, z potwierdzeniem, że mogą być przyjęci do innego Zakładu;

c) złożyć taksę wstępną w kwocie 4 K 20 h.

d) a uczniowie, którzy wstępują do pierwszej klasy, nadto świadectwo rewakcynacyi.

Każdy uczeń ma złożyć przy wpisie 2 K jako datek na zbiory naukowe Zakładu.

Opłata szkolna, która ma być złożona w pierwszych sześciu tygodniach każdego półrocza, wynosi 40 K na jedno półrocze.

Egzamina wstępne do I. klasy odbędą się 1. i 2. września.

Egzamina wstępne od II.—VIII. będą się odbywały w dniach od 5. do 15. września.

Egzamina poprawcze odbędą się dnia 30. i 31. sierpnia.

Nabożeństwo wstępne odprawi się dnia 3. września.

Z DRUKARNI ZAKŁADU NARODOWEGO IMIENIA OSSOLIŃSKICH POD ZARZĄDEM KAROLA JASIŃSKIEGO